

Forskning

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2004/05:80 om forskning för ett bättre liv jämte motioner i de delar som berör näringsutskottets beredningsområde. Totalt har sju motioner väckts med anledning av propositionen. Tillsammans med yttrandet överlämnar näringsutskottet till utbildningsutskottet – under förutsättning av utbildningsutskottets medgivande – 25 motionsyrkanden från allmänna motionstiden rörande olika forskningspolitiska frågor (se bilaga).

Inledning

I propositionen lämnas två förslag till riksdagsbeslut, nämligen att riksdagen skall godkänna vad regeringen föreslår dels om inrättande av nationella forskningsanläggningar, dels om att avyttra hela eller delar av aktiekapitalet i Imego Aktiebolag. Dessa båda förslag berör inte näringsutskottets beredningsområde. På övriga områden redovisas regeringens bedömningar, som alltså inte förutsätter formella riksdagsbeslut. Förslag rörande de medel som skall tilldelas olika aktörer under den period som forskningspropositionen täcker, dvs. åren 2005–2008, kommer att presenteras dels vad avser år 2005 i tilläggsbudget i 2005 års ekonomiska vårproposition, dels vad avser åren 2006–2008 i budgetpropositioner för respektive år.

I det följande redovisas de delar av propositionen som berör näringsutskottets beredningsområde och motsvarande delar av de motioner som har väckts med anledning av propositionen. Följande sju motioner har väckts med anledning av propositionen:

- 2004/05:Ub5 av Axel Darvik (fp),
- 2004/05:Ub6 av Jörgen Johanson och Rigmor Stenmark (c),
- 2004/05:Ub7 av Jörgen Johanson (c),
- 2004/05:Ub8 av Marie Wahlgren (fp),
- 2004/05:Ub9 av Marie Wahlgren och Christer Nylander (fp),
- 2004/05:Ub10 av Marie Wahlgren och Tina Acketoft (fp),
- 2004/05:Ub11 av Ulf Nilsson m.fl. (fp, m, kd, c).

Följande avsnitt av propositionen har koppling till näringsutskottets beredningsområde: Allmänt om forskning och behovsmotiverad forskning, Prioriterade forskningsområden, Starka forskningsmiljöer, Meriteringsanställningar, Forskarskolor, Forskning, innovation och hållbar tillväxt (med underrubrikerna Forskningens roll i innovationssystemet, Forskning i små och medelstora företag, FoU-program i samverkan med näringslivet, Institutens roll i innovationssystemet och Insatser för ökad forskarmobilitet) samt Forskning till stöd för vissa politikområden. Av de nyssnämnda sju motionerna har följande yrkanden bäring på näringsutskottets beredningsområde: motionerna 2004/05:Ub8 (fp) yrkande 3, 2004/05:Ub9 (fp) yrkande 2 och 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) yrkandena 1 (delvis), 2 (delvis), 10 och 13 (delvis).

Näringsutskottet redovisar sitt ställningstagande till propositionen och motsvarande motionsyrkanden i ett sammanhang. När det gäller de mer specifika branschfrågorna, som behandlas sist i yttrandet, redovisas näringsutskottets ställningstagande för varje fråga för sig.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen lämnar i propositionen sin syn på forskningspolitikens inriktning under åren 2005–2008. I propositionen redovisas regeringens bedömningar av hur de av riksdagen anvisade resurserna för forskning, utveckling och forskarutbildning bör fördelas för att tillgodose strategiska behov inom forskningen. Regeringen redovisade i budgetpropositionen för år 2005 att anslagen för forskning och forskarutbildning kommer att tillföras en permanent nivåhöjning om 2,34 miljarder kronor under tiden fram t.o.m. år 2008.

En utgångspunkt för regeringens ställningstagande har varit att skapa goda förutsättningar för kraftsamling och att säkerställa stöd till forskning av hög internationell kvalitet med hjälp av långsiktig finansiering av starka forskningsmiljöer. I propositionen presenteras satsningar på de prioriterade forskningsområdena medicin, teknik och forskning till stöd för hållbar utveckling. Även stöd till vissa andra områden, såsom design- och genusforskning samt utbildningsvetenskaplig forskning presenteras. Forskningens infrastruktur bör stärkas och resurser bör tillföras för stöd till forskningsinfrastruktur inom alla områden.

En annan utgångspunkt i propositionen har varit att ge goda förutsättningar för framtidens forskare att meritera sig. Lärosäten, forskningsråd och Verket för innovationssystem (Vinnova) får möjlighet att öka sina satsningar på meriteringsanställningar för unga forskare. Dessutom tillförs forskningsråden och Vinnova medel till forskarskolor. Lärosätenas resurser för forskning och forskarutbildning ökar under perioden. Som ett led i lärosätenas arbete med att utveckla och främja kommersialisering av forskningsresultat bör lärosätena upprätta handlingsplaner för kommersialisering och tekniköverföring. Handlingsplanerna är ett led i arbetet med att skapa professionella och hållbara strukturer med både forskare och externa aktörer såsom forskningsfinan-

siärer, holdingbolag och det kunskapsintensiva näringslivet. Vidare görs bedömningen att en översyn av holdingbolagsstrukturen i syfte att förbättra dessa bolags möjligheter att arbeta med kommersialisering bör genomföras. Strukturen bör förstärkas med ett kapitaltillskott.

I propositionen redovisas regeringens syn på samverkan mellan näringsliv och offentligt finansierad forskning samt regeringens förslag till FoU-program i samverkan med näringslivet. Vidare presenteras insatser för att förbättra den strategiska kompetensuppbyggnaden vid de statligt delägda industriforskningsinstituterna. Regeringens syn på den framtida nationella organisationen för EU:s forskningssamarbete beskrivs.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Av tabellerna 1 och 2 på följande sidor framgår de anslagsökningar som förordas i propositionen.

Tabell 1 Anslagsökningar för lärosäten och forskningsfinansierande myndigheter åren 2005–2008

(Miljoner kronor)	Vetenskapsrådet	Vinnova	FAS	Formas	Lärosäten	Övriga	Totalt
Nuv. anslag 2005	2523	1 122	291	531			
Förslag i propositionen							
Starka forskningsmiljöer	210	60	10	20			300
Prioriterade områden							
<i>Medicin</i>	380		20				400
<i>Teknik</i>	160	180				10 ¹	350
<i>Hållbar utveckling</i>	50	20		140			210
Forskarskolor	60	25	5	10			100
Meriteringsanställningar	85	50	5	10			150
Forskning vid lärosäten					520		520
Holdingbolag						60 ²	
Industriforskningsinstitut		110					110
Samarbetsprogram		120					120
Insatser för små och medelstora företag		10					10
Forskningsinfrastruktur	42						42
SLBA						5+20 ³	5
Genusforskning	12				1 ⁴		13
Utbildningsvetenskap	10						10
Totalt	1 009	575	40	180	521	15⁵	2 340⁶

¹ Medel till Rymdstyrelsen för rymdforskning. Detta anslag är 156,3 miljoner kronor för år 2005.

² Tillfällig förstärkning med 45 miljoner kronor år 2006 och 15 miljoner kronor år 2007.

³ Förstärkning av anslaget till Statens ljud- och bildarkiv (SLBA) med 5 miljoner kronor och en tillfällig förstärkning med 10 miljoner kronor för vardera åren 2006 och 2007. Nuvarande anslag år 2005 är 40,7 miljoner kronor.

⁴ Förstärkning av anslaget till Sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet. Nuvarande anslag år 2005 är 6,4 miljoner kronor.

⁵ Dessutom ges tillfälliga anslag till holdingbolag och SLBA.

⁶ Exklusive tillfälliga förstärkningar.

Tabell 2 Anslagsökningar för Vinnova och Rymdstyrelsen fördelade på insatsområden och åren 2005–2008

(Miljoner kronor)	2005	2006	2007	2008	Totalt
Vinnova					
Starka forskningsmiljöer		15	20	25	60
Prioriterade områden					
<i>Teknik</i>	10	45	25	100	180
<i>Hållbar utveckling</i>		5	5	10	20
Forskarskolor		3	5	17	25
Meriteringsanställningar		3	5	42	50
Industrieforskningsinstitut			45	65	110
Samarbetsprogram	10	60	10	40	120
Insatser för små och medelstora företag			5	5	10
Totalt	20	131	120	304	575
Rymdstyrelsen					
		5	5		10
Myndigheter inom NU:s utgiftsområde 24 Näringsliv	20	136	125	304	585

Allmänt om forskning och behovsmotiverad forskning

Propositionen

Målen för regeringens forskningspolitik ligger fast, sägs det i propositionen. Sverige skall vara en ledande kunskaps- och forskningsnation där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet. Sverige skall vara ett av världens mest FoU-intensiva länder, vilket kräver fortsatt stora insatser av både staten och näringslivet. För att förverkliga visionen att Sverige skall bli Europas mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi måste svensk forskning fortsätta att hålla världsklass. I den offentliga debatten framkommer ibland en motsättning mellan grundforskning och behovsinriktad, ofta mer tillämpad, forskning. Motsättningen kan till del ha sin upprinnelse i en begreppsförvirring. Behovsmotiverad forskning utgår från ett problem eller en frågeställning inom en sektor och kan innehålla element av både grundforskning och tillämpad forskning. Forskare kan samtidigt vara engagerade i såväl grundforskning som tillämpad forskning. Det är inte ovanligt att just sådana forskningsmiljöer är framstående.

Regeringen anser att motsättningen mellan inomvetenskapligt motiverad forskning och grundforskning å ena sidan och behovsmotiverad forskning å

den andra är olycklig. Ett framgångsrikt svenskt näringsliv med stor konkurrenskraft är en förutsättning för välfärdssamhällets fortlevnad. För att det svenska näringslivet även i framtiden skall vara internationellt konkurrenskraftigt behövs en fortsatt stark inriktning mot produkter och processer med kunskapshöjd. I denna utveckling har även staten en viktig roll. En högteknologisk industri behöver god tillgång till kompetens inom sådana områden som är strategiska för denna sektor. Omfattande utbildning och en stark offentlig forskning och utveckling inom områden med relevans för det högteknologiska näringslivet är därmed viktiga. Sverige har en lång tradition av samarbete mellan akademisk forskning och de stora industriföretagen. Framöver bedöms de små och medelstora företagens betydelse för ekonomin öka, varför det är angeläget att det nyssnämnda samarbetet vidareutvecklas till att i större utsträckning även omfatta små företag och nya branscher. De små företagen måste på ett bättre sätt kunna ta del av kunskapsutvecklingen inom universitet, högskolor och forskningsinstitut.

Regeringen tillkallade hösten 2004 ett innovationspolitiskt råd som forum för diskussioner om riktlinjer för svensk innovationspolitik och strategier för tillväxt och förnyelse. Rådet leds av näringsministern. Forskningsberedningen och Innovationspolitiska rådet skall samarbeta bl.a. kring den strategi för innovation som presenterades i juni 2004 i skriften *Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt och förnyelse* (Ds 2004:36).

Motionen

I motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) föreslås bl.a. tillkännagivanden om forskningspolitikens inriktning och om ett bättre beslutsunderlag för fördelningen av resurserna för forskning. Sverige behöver en forskningspolitik som medverkar till att ge landet en möjlighet att bli en långsiktigt framstående aktör i det globala kunskapssamhället, anför motionärerna. De anser att det behövs starka, självständiga universitet och en mångfald av forskningsfinansiärer. Vidare behövs det ett företagsklimat som gör att de stora företagens forskning kan behållas i Sverige, som kan locka andra företag till Sverige och som kan göra det möjligt för nya små och medelstora företag att växa upp. Att förmå utveckla och behålla attraktiv företagsforskning är en viktig del av en nationell forskningsstrategi, säger motionärerna. De menar att kunskapskluster i världsklass som redan finns eller är på väg att etableras behöver stimuleras. Det måste finnas utrymme för fri långsiktig forskning, annars kommer också den mer behovsinriktade forskningen att utarmas, påstår motionärerna. Sverige ligger sedan flera år i topp när det gäller forsknings- och utvecklingsinsatser som andel av BNP, men detta beror huvudsakligen på stora insatser inom näringslivet och försvaret, framhåller motionärerna. De konstaterar att företagens insatser har lett till stora framgångar, inte minst inom tillämpad forskning. Företagen är dock känsliga för flera faktorer utanför ramen för utbildningspolitiken och forskningspolitiken – det ekonomiska klimatet, de allmänna villkoren för företagande och tillgången på utbildad arbetskraft, anför motionärerna.

Sverige behöver en nationell strategi för att skapa en attraktiv miljö för högre utbildning och forskning och en forskningspolitik som medverkar till att ge landet en reell möjlighet att bli en framstående aktör på den globala kunskapsarenan, säger motionärerna. Forskningspropositionen innehåller främst en beskrivning av hur regeringen avser att fördela tillgängliga resurser, anför motionärerna. De menar att propositionen inte innehåller någon systematisk genomgång av principer och mål vad avser statens roll i fråga om forskning och utvecklingsarbete och att det inte heller finns någon tydlig forskningspolitisk inriktning. Propositionen omfattar inga förslag om nya forskningsresurser utöver de som redan aviserats och regeringen redovisar inte heller någon utvärdering av vad som uppnåtts som ett resultat av den föregående forskningspolitiska propositionen, säger motionärerna.

Motionärerna anser att det krävs ett bättre beslutsunderlag för svensk forskningspolitik och att det bör ske en återgång till den princip som tidigare gällde, nämligen att de politiska organen endast skall göra övergripande bedömningar, medan universitet, högskolor och forskningsfinansierande myndigheter skall svara för vetenskapliga och professionella bedömningar och den närmare uppläggningsen av verksamheten. Det behövs också ett bättre beslutsunderlag för hur de statliga resurserna till forskning skall fördelas för att uppnå balans mellan fasta och rörliga resurser, dvs. mellan direkta anslag till universitet och högskolor å ena sidan och resurserna via forskningsråden och Vinnova å den andra, anför motionärerna.

Anslagen till forskningen måste höjas betydligt mer än vad regeringen föreslår om det skall bli en reell satsning på forskning för utveckling, tillväxt och ett bättre liv, anser motionärerna. De föreslår – utöver regeringens totala ökning av fakultetsanslagen med 520 miljoner kronor – ytterligare 200 miljoner kronor år 2006, 300 miljoner kronor år 2007, 400 miljoner kronor år 2008, 500 miljoner kronor år 2009 och 600 miljoner kronor år 2010, vilket totalt innebär ytterligare 2 miljarder kronor till forskning.

Prioriterade forskningsområden

Propositionen

Inledning

Som tidigare nämnts anges i propositionen tre forskningsområden som prioriterade, nämligen medicinsk forskning, teknisk forskning och forskning till stöd för hållbar utveckling. Näringsutskottet tar här upp de två sistnämnda områdena, där myndigheter på näringsutskottets ansvarsområde berörs, nämligen Vinnova och Rymdstyrelsen. För den medicinska forskningen, där också behovsmotiverad forskning kan vara aktuell, tillhör de berörda aktörerna – Vetenskapsrådet och Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) – inte näringsutskottets beredningsområde.

Teknisk forskning

Regeringen gör bedömningen att Vetenskapsrådet, Vinnova och Rymdstyrelsen under åren 2005–2008 tillsammans bör tillföras 350 miljoner kronor för stöd till teknisk forskning, varav 160 miljoner kronor till Vetenskapsrådet, 180 miljoner kronor till Vinnova och 10 miljoner kronor till Rymdstyrelsen. Medlen till Vetenskapsrådet bör öka med 10 miljoner kronor år 2005, ytterligare 45 miljoner kronor år 2006, ytterligare 25 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 80 miljoner kronor år 2008. Medlen till Vinnova bör öka med 10 miljoner kronor år 2005, ytterligare 45 miljoner kronor år 2006, ytterligare 25 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 100 miljoner kronor år 2008. Medlen till Rymdstyrelsen för rymdforskning bör öka med 5 miljoner kronor år 2006 och ytterligare 5 miljoner kronor år 2007.

Som bakgrund redovisas att, enligt Statistiska centralbyrån (SCB), staten år 2004 avsatte 2,1 miljarder kronor för teknisk forskning. Utöver detta fördelade forskningsstiftelserna ca 1,5 miljarder kronor, varav mer än 50 % avsåg teknisk forskning. Teknisk forskning finansieras även från andra källor, såsom näringslivet och privata stiftelser. Sammantaget uppgick avsättningarna till nästan 3 miljarder kronor. Den offentligt finansierade civila tekniska forskningen är mindre i Sverige än i motsvarande länder – Finland har t.ex. ungefär lika omfattande civil teknisk forskning som Sverige trots sitt lägre invånarantal. Huvuddelen av forskning och utveckling inom teknikområdet finansieras dock främst av och utförs i näringslivet. De neddragningar inom näringslivets FoU som gjorts i samband med den senaste lågkonjunkturen har därmed även minskat den sammanlagda tekniska forskningen i Sverige. Samtidigt har även stödet från forskningsstiftelserna minskat. Sammantaget betyder detta att den tekniska forskningen i Sverige har minskat och fortsätter att minska, konstaterar regeringen.

Bland de tekniska områden som har lyfts fram i rådets och lärosätenas forskningsstrategier och som förts fram i kontakter med näringslivets representanter finns forskning inom informations- och kommunikationsteknik, materialforskning med både mikro- och nanovetenskap, biovetenskap och bioteknik samt process- och produktionsteknik, sägs det i propositionen. Det bör ankomma på forskningsfinansiärerna att avgöra vilka områden som bör få stöd.

I propositionen lämnas en redovisning av den nuvarande situationen när det gäller forskning inom följande fem områden: informations- och kommunikationsteknik, materialteknik och nanovetenskap, biovetenskap och bioteknik, process- och produktionsteknik samt rymdforskning.

En stark teknisk forskning är viktig för näringslivets kompetensförsörjning och för utveckling av nya kommersialiserbara idéer och högteknologiska produkter, framhåller regeringen. Detta gäller speciellt i Sverige där ekonomin är mycket exportberoende och där en stor del av exporten består av högteknologiska produkter eller härrör från högteknologiska processer. Den ökande internationella konkurrensen inom exportsektorn ställer nya krav på förmågan att utveckla och förnya produktutveckling, processer och metoder.

Utöver satsningar på teknik för de högteknologiska branscherna, bl.a. bioteknik, nanoteknik och IT-forskning, är det även viktigt att samhället upprätthåller en hög kompetens inom de grundläggande teknikvetenskaperna och inom teknik relaterad till process- och produktionsteknik inom traditionell industri. Produktionsteknisk forskning är dessutom viktig för andra sektorer, såsom bio- och nanoteknikindustrierna. Dessutom är de statliga avsättningarna för civil teknisk FoU små, i jämförelse med andra länder med liknande industristruktur, vilket får till följd att andra aktörers beslut får stor effekt. Sammantaget innebär detta att staten behöver avsätta ökade resurser för civil teknisk forskning inom såväl teknisk grundforskning som mer direkt näringslivsrelaterad teknikforskning, sägs det i propositionen.

Forskning till stöd för hållbar utveckling

Regeringen gör bedömningen att Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Vetenskapsrådet och Vinnova under åren 2005–2008 tillsammans bör tillföras 210 miljoner kronor för stöd till forskning om miljö och hållbar utveckling, varav 140 miljoner kronor till Formas, 50 miljoner kronor till Vetenskapsrådet och 20 miljoner kronor till Vinnova. Medlen till Vinnova bör öka med 5 miljoner kronor år 2006, ytterligare 5 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 10 miljoner kronor år 2008 för stöd till forskning om hållbar utveckling.

Formas och Vinnova bör i samverkan finansiera ett forskningsprogram för miljöteknik, för vilket Formas bör utnyttja 5 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 5 miljoner kronor år 2008 och Vinnova bör utnyttja 10 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 10 miljoner kronor år 2008 (se vidare avsnittet om FoU-program i samverkan med näringslivet i det följande).

Motionen

I motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) sägs – utan direkt koppling till något yrkande – att framstående forskning inom medicin och teknik är en viktig grund för Sveriges framtidsmöjligheter. Motionärerna stöder därför att dessa områden skall vara prioriterade.

Starka forskningsmiljöer

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att tillgången till större forskningsanslag som ger långsiktigt stöd till internationellt ledande forskningsmiljöer bör öka i det svenska forskningssystemet. Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS), Formas och Vinnova bör under åren 2006–2008 tillsammans tillföras 300 miljoner kronor för stöd till starka forskningsmiljöer, varav 210 miljoner kronor till Vetenskapsrådet, 10 miljoner kronor till FAS, 20 miljoner kronor till Formas och 60 miljoner kronor till Vinnova.

Vetenskapsrådet bör tillföras 77 miljoner kronor år 2006, ytterligare 73 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 60 miljoner kronor år 2008. FAS bör tillföras 3 miljoner kronor år 2006, ytterligare 2 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 5 miljoner kronor år 2008. Formas bör tillföras 5 miljoner kronor år 2006, ytterligare 5 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 10 miljoner kronor år 2008. Vinnova bör tillföras 15 miljoner kronor år 2006, ytterligare 20 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 25 miljoner kronor år 2008.

I propositionen anges olika skäl för att satsa på starka forskningsmiljöer, t.ex. inomvetenskapliga, fördelningspolitiska, näringspolitiska och samhälls-politiska. När det gäller det näringspolitiska perspektivet sägs att tillgången till starka forskningsmiljöer inom näringslivsrelevanta forskningsfält är av stor vikt för att öka konkurrenskraften hos kunskapsintensiva företag samt för att öka Sveriges attraktionskraft för internationella FoU-investeringar. Regeringen gör bedömningen att tillgången till större forskningsanslag som ger långsiktigt stöd till starka forskningsmiljöer av världsklass bör öka. När det gäller Vinnova sägs att myndigheten bör stödja starka forsknings- och innovationsmiljöer som bedriver långsiktig, behovsmotiverad forskning av stort värde för svensk konkurrenskraft och en hållbar tillväxt. För de starka forsknings- och innovationsmiljöer som finansieras av Vinnova ställs, utöver krav på vetenskaplig excellens, också höga krav på miljöernas relevans för svenskt näringsliv och på deras förmåga att bidra till innovationer och hållbar tillväxt. Viktiga kriterier för dessa miljöer bör därför vara förmåga till samspel med FoU-baserade företag, förekomst av effektiva stödfunktioner för kommersialisering av forskningsresultat och tekniköverföring samt fungerande samfinansiering med deltagande företag.

Fördjupad samverkan mellan Vetenskapsrådet och Vinnova – som förordas i propositionen – syftar till att förena Vetenskapsrådets kunskaper om villkoren för den nyfikenhetsstyrda och forskarinitierade forskningen med Vinnovas kompetens inom innovations- och tillväxtfrågor. Regeringen avser att öronmärka delar av de medel som fördelas till satsningen på starka forskningsmiljöer för nyssnämnda gemensamt beslutade satsningar. Regeringen planerar att ge myndigheterna i uppdrag att samverka kring satsningen på starka forskningsmiljöer och förutsätter att samordningen sker genom någon form av myndighetsgemensam arbetsgrupp eller motsvarande. Regeringen förutsätter att satsningar som har en varaktighet på upp till tio år blir föremål för flera utvärderingar under verksamhetsperioden. Det är på längre sikt också angeläget att satsningen på starka forskningsmiljöer i sin helhet utvärderas för att analysera vilka effekter den har haft på utvecklingen av svensk forskning, innovation och dess finansiering. För att underlätta regeringens uppföljning och redovisning till riksdagen avser regeringen att ge myndigheterna i uppdrag att regelbundet lämna redogörelser för hur satsningen på starka forskningsmiljöer utvecklas.

Meriteringsanställningar

Propositionen

Lärosätena bör, enligt regeringens bedömning, utveckla en långsiktig planering av kompetensförsörjning och en balanserad karriärstruktur. Den årliga examinationen inom forskarutbildningen bör vara fortsatt hög, och de nydisputerades möjligheter till fortsatt forskning och meritering bör öka. Den förstärkning av lärosätenas anslag för forskning och forskarutbildning som aviseras i propositionen bör bidra till att bl.a. öka antalet forskarassistenter och biträdande lektorer. För att öka antalet meriteringsanställningar bör Vetenskapsrådet, FAS, Formas och Vinnova under åren 2006–2008 tillföras 150 miljoner kronor, varav 85 miljoner kronor till Vetenskapsrådet, 5 miljoner kronor till FAS, 10 miljoner kronor till Formas och 50 miljoner kronor till Vinnova. Medlen till Vinnova bör fördelas med 3 miljoner kronor år 2006, ytterligare 5 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 42 miljoner kronor år 2008.

Den nuvarande situationen för de nyexaminerade doktorerna är i hög grad otillfredsställande, sägs det i propositionen. Perioden närmast efter doktorsexamen bör kunna vara en av de mest produktiva i en forskarkarriär, och denna potential bör utnyttjas bättre. Bristen på tydliga meriteringsmöjligheter minskar forskarkarriärens attraktivitet. Antalet forskarassistenter och biträdande lektorer bör öka kraftigt för att hantera det generationsskifte som stundar, för att skapa en mer balanserad karriärstege där de yngre forskarnas kapacitet tas till vara och för att säkerställa att högt kvalificerade nyexaminerade doktorer ges möjligheter att vidareutvecklas till ledande forskare. Medel bör därför avsättas för fördelning av de forskningsfinansierande myndigheterna.

Motionen

I motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) föreslås ett tillkännagivande om behovet av att öka antalet forskartjänster och förbättra forskarnas villkor. Regeringens förslag om sammanlagt 150 miljoner kronor för att öka antalet meriteringsanställningar går i rätt riktning men är otillräckligt, anser motionärerna. De menar att det behöver skapas fler möjligheter för nydisputerade forskare – s.k. postdoktorala tjänster – förutom de nuvarande forskarassistenttjänsterna och biträdande lektorstjänsterna. För dem som har disputerat är genomsnittstiden sju år, innan en fast anställning blir aktuell, säger motionärerna. De hänvisar till att – enligt tillgänglig statistik – särskilt kvinnliga forskare drabbas av de otrygga anställningsvillkoren.

Forskarskolor

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att utvecklingen av forskarutbildningen bör stimuleras genom att Vetenskapsrådet, FAS, Formas och Vinnova fördelar medel till forskarskolor inom starka forskningsmiljöer och inom andra områden där det bedöms ändamålsenligt utifrån myndigheternas respektive uppdrag. För detta ändamål bör myndigheterna under åren 2006–2008 tillföras 100 miljoner kronor, varav 60 miljoner kronor till Vetenskapsrådet, 5 miljoner kronor till FAS, 10 miljoner kronor till Formas och 25 miljoner kronor till Vinnova. Medlen till Vinnova bör fördelas med 3 miljoner kronor år 2006, ytterligare 5 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 17 miljoner kronor år 2008.

Regeringen anser att det inte är önskvärt att bygga upp ett enhetligt system med forskarskolor vid sidan av eller i stället för den nuvarande forskarutbildningen. Regeringen menar dock att stöd till forskarskolor från forskningsråden och Vinnova kan vara ett bra sätt att dra nytta av dessa finansiärers betydelse för nationell kvalitetsgranskning och prioritering utan att de vare sig ges något generellt ansvar för forskarutbildningens organisation och finansiering eller bygger upp ett särskilt system för en del av forskarutbildningen. Forskningsråden och Vinnova bör som ett kompletterande stöd till forskarskolor utlysa långsiktiga men tidsbegränsade medel som lärosäten, eventuellt tillsammans med andra intressenter, ansöker om. Regeringen anser att framställningar om medel till enskilda forskarskolor i framtiden bör hanteras genom den utlysningssprocess som forskningsråden och Vinnova utarbetar i enlighet med vad som sägs i propositionen. När det gäller forskarskolor i samverkan med näringslivet bör medfinansiering från deltagande företag förutsättas. Liksom när det gäller satsningen på starka forskningsmiljöer är det viktigt att både de enskilda forskarskolor som får stöd och stödformen som sådan följs upp och utvärderas, sägs det i propositionen.

Forskning, innovation och hållbar tillväxt

Propositionen

Forskningens roll i innovationssystemet

Ett effektivt utbyte av kunskap och teknik mellan den akademiska forskningen och näringslivet är avgörande för svensk industris framtida konkurrenskraft, sägs det i propositionen. Kunskapsöverföringen till näringslivet och kommersialiseringen av forskningsresultat behöver öka. Regeringens bedömning är att idéer och forskningsresultat från den offentligt finansierade forskningen även fortsättningsvis kommer att ha betydelse för framtida framgångsrika företag, på motsvarande sätt som många av de nuvarande vinstgivande produkterna och tjänsterna har sitt ursprung i forskning som finansierats av

staten. I propositionen presenteras olika initiativ för att förbättra kommersialisering av forskningsresultat från offentlig forskning och förslag som syftar till förbättrade möjligheter till tekniköverföring mellan offentligt finansierad forskning och näringslivet. De områden som rör näringsutskottets ansvarsområde redovisas i de kommande avsnitten om forskning i små och medelstora företag, FoU-program i samverkan med näringslivet, institutens roll i innovationssystemet och insatser för ökad forskarmobilitet.

Följande initiativ och insatser rör främst utbildningsutskottets ansvarsområde (i ett fall lagutskottets ansvarsområde):

– *Rätten till resultaten av högskoleforskning.* Regeringen har tillsatt en särskild utredare, professor Marianne Levin, med uppdrag (dir. 2004:106) att klarlägga de rättsliga konsekvenserna av att avskaffa lärarundantaget, vilket innebär att ett avskaffande av lärarundantaget är ett huvudalternativ för regeringen i frågan om rätten till forskningsresultaten. Utredaren skall även överväga vissa regler i anslutning till ett alternativ med ett bibehållet lärarundantag. Utredningen – som enligt de nämnda direktiven skulle redovisa sitt arbete den 31 mars 2005 – kommer, enligt uppgift från Utbildningsdepartementet, att ges utökad tid till den 1 november 2005.

– *Handlingsplaner för kommersialisering och tekniköverföring vid universitet och högskolor.* Regeringen gör bedömningen att universitet och högskolor bör upprätta handlingsplaner för sitt arbete med att kommersialisera forskningsresultat och med tekniköverföring, varvid främst lärosäten inom medicinska, tekniska och naturvetenskapliga vetenskapsområden bör utarbeta handlingsplaner.

– *Holdingbolagens roll i innovationssystemet.* Regeringen gör bedömningen att lärosätenas holdingbolag bör ses över och stärkas. En förhandlare bör ges i uppdrag att föreslå hur en effektivare struktur av holdingbolag kan bildas. Alla lärosäten bör på sikt få tillgång till ett holdingbolags tjänster. Holdingbolagen bör förstärkas genom kapitaltillskott om 45 miljoner kronor år 2006 och 15 miljoner kronor år 2007.

– *Immaterialrättsligt skydd* (främst lagutskottets ansvarsområde). Regeringen har tillsatt en särskild utredare, professor Ove Granstrand, med uppdrag att se över de ekonomiska aspekterna av patentering för företags tillväxt och analysera hur svenska företag hanterar patentering som konkurrensmedel i jämförelse med företag i andra länder (dir. 2004:55). Utredningen syftar till att skapa förståelse främst hos små kunskapsintensiva företag för de ekonomiska vinsterna – och kostnaderna – med patentering samt att föreslå åtgärder för att stimulera dessa företag att i ökande grad skydda sina innovationer. Utredningen skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 augusti 2005 (dir. 2005:09). Vidare har regeringen tillsatt en kommitté (ordförande: justitierådet Kerstin Calissendorff) med uppgift att följa upp patentskyddet för biotekniska uppfinningar liksom de effekter på forskningen som detta skydd har givit (dir. 2005:02). Kommittén skall lämna en delredovisning den 1 juli 2006 och slutredovisning den 1 mars 2008.

– *Imego AB*. Regeringen föreslår att riksdagen skall bemyndiga regeringen att avyttra hela eller delar av statens aktieinnehav i Imego Aktiebolag till ny huvudman.

Forskning i små och medelstora företag

Vinnova bör, enligt regeringens bedömning, under åren 2007 och 2008 tillföras 10 miljoner kronor för att främja små och medelstora företags tillgång till forskning och utveckling, varav 5 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 5 miljoner kronor år 2008.

Mer än 98 % av Sveriges företag är små eller medelstora, dvs. har färre än 250 anställda. Dessa företags konkurrenskraft och tillväxt är betydelsefulla för Sveriges innovationsförmåga och ekonomiska tillväxt. Små och medelstora företag sysselsätter 60 % av dem som arbetar i den privata sektorn. Kunskapsintensiva företag som har ett nära samarbete med universitet och högskolor uppvisar en högre tillväxt än andra företag enligt en studie utförd av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS). Andra studier visar att svenska små och medelstora företag bedriver relativt lite egen forskning och utveckling i internationell jämförelse. Det är därför angeläget att den innovativa förmågan och FoU-kompetensen i små och medelstora företag stärks.

Industriforskningsinstitutet är en viktig samarbetspartner för många små och medelstora företag. Regeringen bedömer att den förstärkning av institutens långsiktiga, strategiska finansiering som förordas i propositionen (se vidare i det följande) ytterligare kan förbättra institutets tillgänglighet för dessa företag. Samarbetsprogram med näringslivet är en annan insats som kan bidra till att små och medelstora företag kan bilda varaktiga samarbeten inom FoU med andra företag, institut och lärosäten (se vidare nästföljande avsnitt). Flera statliga myndigheter, stiftelser och andra aktörer driver program som syftar till att stödja forskning och utveckling i små och medelstora företag. Vinnova och Stiftelsen för strategisk forskning samarbetar t.ex. genom en insats som syftar till att stödja forskning i små, högteknologiska företag. Den koncern för kommersialisering av idéer från akademisk forskning och det kunskapsintensiva näringslivet som nyligen bildats, Innovationsbron AB, kommer också att kunna bidra till små och medelstora företags innovationskraft. Regeringen bedömer dock att det behövs ytterligare insatser för att stödja kunskapsutveckling i små och medelstora företag.

FoU-program i samverkan med näringslivet

Enligt regeringens bedömning bör Vinnova under åren 2005–2008 tillföras 120 miljoner kronor för FoU-program i samverkan med näringslivet, varav 10 miljoner kronor år 2005, ytterligare 60 miljoner kronor år 2006, ytterligare 10 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 40 miljoner kronor år 2008. Även de medel för allmänna förstärkningar som enligt propositionen bör fördelas till Vinnova åren 2006 och 2007 kan tas i anspråk för detta ändamål. Regeringen har nyligen i tilläggsbudget i 2005 års ekonomiska vårproposition framlagt förslag om de anslagsmässiga konsekvenserna under år 2005.

Erfarenheterna av de nu löpande samverkansprogrammen mellan staten och näringslivet – fordonsforskningsprogrammet och det nationella flygtekniska forskningsprogrammet – är goda, sägs det. Regeringen bedömer mot bakgrund härav att FoU-program i samarbete med näringslivet är ett väl beprövat instrument som bör kunna erbjudas även andra för Sverige viktiga branscher. Programmen skall avse områden där Sverige är eller har förutsättningar att bli världsledande forskningsmässigt och industriellt på kort och lång sikt. En förutsättning för att regeringen skall inrätta samarbetsprogram är att näringslivet bidrar med minst halva finansieringen av programmens totala omfattning. Syftet med programmen är i första hand att stärka svensk industris internationella konkurrenskraft genom att bygga upp strategisk kompetens inom företagen och forskningsinstitutionerna och genom att skapa mötesplatser med förutsättningar för långsiktigt samarbete mellan näringsliv och forskare vid universitet, högskolor och forskningsinstitut. Programmen skall bidra till att öka tillgången på forskarutbildad personal inom områden som är av vikt för näringslivet. Ytterligare ett syfte med satsningen är att skapa goda förutsättningar för ett fortsatt högt deltagande och ledarskap i projekt inom EU:s sjunde ramprogram för forskning och utveckling.

Regeringen har tagit initiativ till ett antal branschvisa samtal med näringslivet med utgångspunkt i de områden som angavs i regeringsförklaringen år 2004 i syfte att genomlysna förutsättningarna för att utveckla Sveriges ledande position inom dessa områden. Samtal kommer sålunda att föras med näringsliv och fackliga organisationer inom IT/telekommunikations- och läkemedels/bioteknikbranscherna och med företrädare för bas- och verkstadsindustri inom trä/skogsindustri, metallurgi och fordonsindustri. Härefter kommer Vinnova att ges i uppdrag att i interaktion med näringslivet och andra aktörer, såsom universitet, högskolor och industriforskningsinstitut, utveckla samarbetsprogram med näringslivet och inkomma till regeringen med förslag på sådana program. Programmen skall bidra till utvecklingen av innovationssystemen inom respektive område, och även små och medelstora företag bör ges utrymme att delta i programmen. Några av de områden som är aktuella för programsatsningar presenteras i propositionen. Det rör sig om forskningsprogram med koppling till fordonsindustrin, program inom flyg- och rymdområdena och program inom miljöteknikområdet. I det följande redovisas vissa uppgifter om dessa forskningsprogram.

Beträffande *fordonsforskningen under programrådet för fordonsforskning* sägs i propositionen att – i syfte att skapa goda förutsättningar för en fortsatt konkurrenskraftig fordonsindustri – staten, berörda regioner och näringslivet sedan år 1994 gör riktade satsningar på FoU inom ramen för Programrådet för fordonsforskning. Verksamheten är reglerad genom avtal mellan AB Volvo, Fordonskomponentgruppen AB, Saab Automobile AB, Scania CV AB, Volvo Personvagnar AB, Statens energimyndighet, Naturvårdsverket, Vinnova och Vägverket. Programrådet ansvarar för genomförandet av fyra – av staten och näringslivet samfinansierade – forskningsprogram inom fordonsområdet. Det fordonstekniska forskningsprogrammet är ett forskningsprogram för ökad

konkurrenskraft, huvudsakligen inriktat mot miljö, säkerhet och kostnad/kvalitet. Regeringen tecknade nyligen ett avtal med fordonsindustrin om en förlängning och utökning av programmet, som därmed löper t.o.m. år 2008. Den statliga insatsen i programmet utökas från år 2006 med 20 miljoner kronor. Regeringens bedömning är att de nya medel som regeringen beräknat i budgetpropositionen för år 2005 för FoU-program i samarbete med näringslivet skall täcka den utökade statliga insatsen om 20 miljoner kronor per år i fordonsforskningsprogrammet. Därmed kommer den statliga insatsen att uppgå till totalt 50 miljoner kronor årligen; industrin har utfäst sig att deras insats kommer att uppgå till motsvarande nivå. De övriga fordonsforskningsprogrammen är samverkansprogrammet kring utveckling av mer miljöanpassade fordon ("Gröna bilen"), Emissionsforskningsprogrammet och programmet Intelligent Vehicle Safety Systems.

När det gäller *forskningsprogram inom fordonstelematik och produktionsteknik* redovisas i propositionen att regeringen har uppdragit åt Vinnova att lämna förslag på FoU-program inom fordonstelematik. Planeringsramen för åren 2005–2008 är 90 miljoner kronor och en förutsättning är att de förslag som lämnas skall utarbetas i samverkan med fordonsindustrin, telekommunikationsindustrin och med berörda regionala och kommunala aktörer och bygga på samfinansiering, där övriga aktörer går in med minst samma belopp som staten. Förslagen skall medverka till en tydlig profilering av områden där Sverige har både stark forskningskompetens och en stark industri och syfta till att skapa ett svenskt varumärke för fordonstelematik liknande det för trafiksäkerhet.

Regeringen har vidare uppdragit åt Vinnova att lämna förslag på program inom produktionsteknisk FoU. Denna satsning skall syfta till att utveckla metoder för effektivare och mer resurssnål produktion till lägre kostnader och inriktas mot fordonsindustrin men vara lika relevant för underleverantörer och övrig tillverkande industri. Förslaget skall utarbetas i samverkan med Verket för näringslivsutveckling (Nutek), fordonsindustrin samt berörda regionala och kommunala aktörer. Planeringsramen för perioden 2005–2008 omfattar 290 miljoner kronor i statliga medel och förutsätter samfinansiering med övriga aktörer med minst samma belopp. Regeringen bedömer att av de medel som riksdagen anvisat för år 2005 för FoU-program i samarbete med näringslivet bör 10 miljoner kronor reserveras för forskningsprogram inom fordonstelematik och produktionsteknik. För åren 2006–2008 bör 50, 60 respektive 40 miljoner kronor beräknas.

Riksdagsbeslut avseende *det nationella, flygtekniska forskningsprogrammet* omfattar perioden 1993/1994–2004. Det statliga bidraget till finansieringen har hittills uppgått som mest till 30 miljoner kronor per år, och flygindustrin har bidragit med motsvarande summa. Programmets mål är att genom stimulans till forskningsarbete bidra till att utveckla svensk flygindustris kompetens och konkurrenskraft. I en utvärdering år 2004 (Vinnova, rapport 2004:9) konstaterades att programverksamheten lyckats väl med måluppfyllelsen och förslag lämnades om framtida utformning av programmet, bl.a. att

det bör fortsätta under en fyraårsperiod på en väsentligt utökad ekonomisk nivå. Flygindustrin stöder detta förslag. Regeringen bedömer att programmet har bedrivits på ett effektivt sätt, att resultaten är positiva och att samverkansformen har fungerat väl. I enlighet med utvärderingens rekommendationer gjorde regeringen bedömningen i budgetpropositionen för år 2005 (prop. 2004/05:1) att programmet bör fortsätta under perioden 2005–2008 och att det statliga bidraget till finansieringen av programmet bör öka. Programmet beskrivs vidare i den försvarspolitiska propositionen (prop. 2004/05:5). Regeringen beräknar ett totalt statligt bidrag till programmet om 145 miljoner kronor under perioden 2005–2008, med en finansiering med 80 miljoner kronor från utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet och med 65 miljoner kronor från utgiftsområde 24 Näringsliv (anslag 26:2 Vinnova: Forskning och utveckling), det sistnämnda fördelat med 10 miljoner kronor år 2005, 15 miljoner kronor år 2006 och 20 miljoner kronor under vardera åren 2007 och 2008.

En av regeringen tillsatt arbetsgrupp, som har haft i uppdrag att utarbeta en vision och en handlingsplan för flyg- och rymdverksamhetens fortsatta utveckling, har föreslagit att ett motsvarande samarbetsprogram med näringslivet som det nyssnämnda inom flygområdet skall startas inom rymdområdet. *Ett nationellt rymdtekniskt forskningsprogram* kan bidra till att positionera svensk rymdindustri och rymdteknisk forskning i Europa och övriga världen, menar arbetsgruppen. Ett samarbete mellan industri, universitet, högskolor och forskningsinstitut anses kunna leda till relevanta projekt i den rymdtekniska forskningsfronten och kunna stärka förmågan att delta i och dra nytta av internationellt forsknings- och tekniksamarbete, t.ex. i EU:s ramprogram. I EU:s sjunde ramprogram för forskning och utveckling föreslås särskilda aktiviteter inom rymdforskningsområdet. Regeringen ser positivt på arbetsgruppens förslag och anser att frågan bör utredas närmare. Regeringen avser därför att uppdra åt Vinnova och Rymdstyrelsen att i samarbete med rymdindustrin analysera möjligheterna att starta ett rymdtekniskt program.

Beträffande *samarbetsprogram inom miljöteknikområdet* noteras i propositionen att Vinnova, på regeringens uppdrag, har tagit fram en strategi för forskning och innovation för området miljödriven teknikutveckling, enligt vilken Sverige har goda förutsättningar att utveckla kunskap och nya produkter inom bl.a. miljörelaterad bioteknik och materialteknik. Regeringen har tidigare tagit initiativ till ett centrum för miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknikexport och en särskild utredare, riksdagsledamoten Claes Roxbergh (mp), har lämnat förslag om organisationen för ett sådant centrum (SOU 2004:84). Centrumet – Sveriges miljöteknikråd, Swentec (Swedish Environmental Technology Council) – skall ha som mål att bidra till att Sverige blir en ledande nation inom miljödriven näringslivsutveckling, miljöteknikexport och hållbar utveckling. Regeringen, som i december 2004 beslöt att en kommitté övergångsvis skulle handha Swentecs uppgifter, beslöt den 14 april 2005 att inrätta rådet. Swentec får ett årligt anslag på 10 miljoner kronor och placeras vid Chalmers tekniska högskola.

Många av de företag som verkar inom miljöteknikområdet är små eller medelstora. Regeringen avser att ge Vinnova och Formas i uppdrag att gemensamt och i dialog med näringslivet och andra berörda aktörer, såsom universitet och högskolor och forskningsinstitut, analysera, bedöma och bereda förslag om ett miljöinriktat samarbetsprogram. Programmet skall finansieras gemensamt och till lika delar av staten och näringslivet. Små och medelstora företags medverkan i programmet bör vara prioriterad och programmet bör utformas på ett sådant sätt att deras medverkan underlättas. Regeringen kommer utifrån detta underlag att besluta om programmets genomförande. Vinnova bör inom befintlig ram avsätta 10 miljoner kronor för ett forskningsprogram inom miljöteknik i samarbete med näringslivet år 2007 och ytterligare 10 miljoner kronor år 2008, så att den totala omfattningen från Vinnova uppgår till 20 miljoner kronor årligen från år 2008. Formas bör avsätta 5 miljoner kronor för detta ändamål år 2007 och ytterligare 5 miljoner kronor år 2008. Regeringen bedömer det som angeläget att ytterligare stödja kunskaps- och kompetensuppbyggnad inom miljöteknikområdet och anser att resurser bör fördelas till Vinnova för forskning till stöd för hållbar utveckling (se vidare avsnittet om det prioriterade området forskning till stöd för hållbar utveckling i det föregående).

Institutens roll i innovationssystemet

Regeringens bedömning avseende den långsiktiga, strategiska finansieringen av verksamheten vid de statligt delägda industriforskningsinstituten innebär att Vinnova under åren 2005–2008 bör tillföras 110 miljoner kronor för detta ändamål, varav 45 miljoner kronor år 2007 och ytterligare 65 miljoner kronor år 2008.

För närvarande finns 17 industriforskningsinstitut inom IRECO Holding AB, som ägs till 55 % av staten och till 45 % av Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling (KK-stiftelsen). Institutet hade år 2003 en omsättning på ca 1 120 miljoner kronor. Sedan industriforskningsinstitutens bolagisering påbörjades år 1997 har finansieringen av långsiktig kompetensutveckling reglerats genom ett aktieägaravtal mellan staten och KK-stiftelsen. Avtalet innebär att KK-stiftelsen avsätter 50 miljoner kronor under perioden 2003–2005, medan staten genom Vinnova avsätter 100 miljoner kronor varje år under perioden 2003–2005 för institutens kompetensutveckling. Genom riksdagens beslut med anledning av proposition 2001/02:02 om FoU och samverkan i innovationssystemet (bet. 2001/02:NU5) gavs Ireco i uppdrag att verka för en omstrukturering av sina institut i syfte att skapa en sammanhållen struktur med färre, större och mer internationellt konkurrenskraftiga institut med en stark förankring hos näringslivet. För att finansiera omstruktureringen tillskjuter staten och KK-stiftelsen årligen 10 miljoner kronor vardera under perioden 2003–2005. Regeringen tillför ytterligare 40 miljoner kronor, fördelade med 29 miljoner kronor år 2004 och 11 miljoner kronor år 2005, via Vinnovas anslag Forskning och utveckling (26:2) för att finansiera Ireco:s omstrukturering. KK-stiftelsen har genom beslut under år 2004 tillskjutit

ytterligare 25 miljoner kronor för samma ändamål. Under perioden har de ovan angivna medlen för kompetensutveckling om totalt 350 miljoner kronor fördelats utifrån ansökningar från respektive industriforskningsinstitut.

Ireco förväntas slutföra den pågående fasen av omstruktureringen under år 2005. Irecoinstituten kommer då i huvudsak att vara strukturerade i följande fyra grupper: en material- och verkstadsteknisk koncern under holdingbolaget Swerea AB; ett institut för fiber, tryck och förpackningar (STFI-Packforsk AB); en grupp inom bio-, miljö- och byggt teknik (Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB, tidigare Trätek och Institutet för Livsmedel och Bioteknik); en gruppering för instituten inom informations- och kommunikationsteknik. Regeringen konstaterar att samarbetet mellan staten och KK-stiftelsen varit framgångsrikt och bl.a. utgjort en förutsättning för ett genomförande av omstruktureringsprocessen. Regeringen avser att verka för att samarbetet mellan staten och KK-stiftelsen skall kunna fortsätta även efter det att innevarande avtalsperiod löpt ut år 2005. Det är regeringens bedömning att Irecoinstituten behöver fortsätta att utvecklas mot en mer effektiv struktur av större och mer fokuserade institut med större förutsättningar för förnyelse. Efter år 2005 kommer utvecklingen av instituten att gå in i en ny fas, sedan den nya strukturen etablerats.

Regeringen redovisade i 1997 års ekonomiska vårproposition (prop. 1996/97:150) resultatet av det arbete som utförts i Kommittén för omstrukturering och förstärkning av industriforskningsinstituten, den s.k. KOFI-utredningen, och angav då särskilt att näringslivsintressenterna vid en bolagisering bör vara majoritetsägare i de av instituten nybildade aktiebolagen. Genom näringslivets internationalisering, bl.a. avseende ägandet, har förutsättningarna för att näringslivet skall vara en betydelsefull och drivande ägare av industriforskningsinstituten dock förändrats. Den fortsatta utvecklingen av industriforskningsinstituten förutsätter därför en mer flexibel syn på ägandet än den som redovisades i KOFI-utredningen. I vissa sektorer där de verkssamma företagen i huvudsak är utlandsägda är ett majoritetsägarande av näringslivet inte rimligt. Regeringen avser därför att i undantagsfall öppna för ett statligt majoritetsägarande om det är avgörande för att åstadkomma en stark institutssektor. En förutsättning för staten att gå in som majoritetsägare i ett institut är ett tydligt engagemang från näringslivet i form av ökad uppdragsvolym eller ökad omfattning på samverkansprojekt. Finansiering av ett statligt majoritetsägarande måste ske inom ramen för de medel som Ireco disponerar.

De medel om 110 miljoner kronor som regeringen bedömer att Vinnova bör tillföras under åren 2007 och 2008 är avsedda som en förstärkning av de medel om 100 miljoner kronor för kompetensutveckling av industriforskningsinstituten som regeringen sedan tidigare avsätter årligen. Liksom de sistnämnda medlen bör de nya resurserna disponeras av Vinnova för vidare fördelning till instituten via Ireco. Som utgångspunkter för Vinnovas och Irecos förslag till kriterier för fördelning av de nya resurserna bör gälla att medlen skall bidra till att stärka institutens samarbete med universitet och högskolor, främja institutens deltagande i internationella samlarbetsprogram,

t.ex. inom EU, och stärka deras förmåga att stödja kunskapsutvecklingen inom små och medelstora företag. Medlen skall också bidra till en ökad samverkan mellan instituten och ge möjlighet att ta till vara ett ökat engagemang från näringslivet. Vidare måste fördelningen av de nya resurserna främja en hög vetenskaplig kvalitet i institutens forskning och stimulera förnyelsen av forskningen. Ireco bör ansvara för fördelningen av medlen för långsiktig, strategisk finansiering med utgångspunkt i de uppställda kriterierna. Vinnova har i uppdrag att verka för att industriforskningsinstitutens roll i innovationssystemet utvecklas och planerar att under år 2005 göra en utvärdering av hur kompetensmedlen bidragit till industriforskningsinstitutens utveckling. Regeringen avser att ge Vinnova i uppdrag att före utgången av år 2008 utvärdera de insatser som genomförts med de medel som aviserats i propositionen. Möjligheten att ta del av de nya resurserna bör stå öppen för nu existerande Irecoinstitut, institut som före omstruktureringen ingått i Irecogruppen och andra institut som tillkommer i gruppen.

Insatser för ökad forskarmobilitet

Betydelsen av forskarnas mobilitet har sedan länge uppmärksamats i samband med diskussioner om ökad samverkan mellan lärosätena och det omgivande samhället. Regeringen angav i proposition 2001/02:02 om FoU och samverkan i innovationssystemet att i den då nybildade myndigheten Vinnovas uppgifter ingår att stimulera starka innovationssystem, bl.a. genom att stimulera forskarnas mobilitet mellan olika FoU-miljöer. I instruktionen för Vinnova anges bl.a. att verket särskilt skall stimulera till kunskapsöverföring och rörlighet mellan olika grupper av aktörer i innovationssystemet. Regeringen avser att ge Vinnova i uppdrag att utveckla arbetet med att åstadkomma ökad mobilitet, bl.a. med utgångspunkt i de nya verktyg som regeringen presenterar i propositionen, dvs. forskarskolor och meriteringsanställningar (se berörda avsnitt i det föregående). Regeringen planerar att följa upp dessa satsningar så att de får avsedd effekt i form av ökad samverkan mellan lärosätena och det omgivande samhället. Regeringen avser vidare att ge ett uppdrag till lärosätena att redovisa vilka möjligheter och planer som finns för att öka mobiliteten och vilka svårigheter och utmaningar som finns i detta sammanhang.

Motionerna

Motioner med anledning av forskningspropositionen

I motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) föreslås ett tillkännagivande om behovet att stimulera kommersialiseringen av forskningsresultat. Regeringens förslag om en ökning av Vinnovas anslag till forskning i små och medelstora företag och till FoU-program i samverkan med näringslivet med sammanlagt 130 miljoner under fyraårsperioden stöds av motionärerna. De anser dock att detta inte räcker. För att stärka forskningens roll för företag och tillväxt krävs en ökad kommersialisering av forskningsresultaten och för att stimulera detta

behöver staten gynna de högskolor och universitet som erbjuder sina forskare belöningar för sådan kommersialisering, anför motionärerna. De föreslår att det skall införas ett belöningssystem genom s.k. vinstdelningspaket, i vilka forskaren erbjuds royalty, delägarskap eller optioner i ett eller flera företag. Universitet och högskolor som knoppar av framgångsrika företag bör vidare få högre anslag till sin forskningsverksamhet och högskolorna bör även få en s.k. vinstandel, anser motionärerna.

Vinnova bör ges i uppdrag att utreda hur små företag skall kunna delta aktivt i långsiktiga, strategiska satsningar, som t.ex. kompetenscentrum, anför det i motion 2004/05:Ub8 (fp). Ett högteknologiskt land som Sverige är beroende av att forskning och utveckling genererar tillväxt och nya företag, framhåller motionären. Många svenska idéer exporteras och kommersialiseras i stället utomlands – av orsaker som i stor utsträckning ligger utanför forskarvärlden, säger motionären. Hon anser att huvudproblemen är brist på riskkapital, synen på företagande och dåliga förhållanden för småföretag. Det finns för närvarande en mycket splittrad struktur för hur staten stöder kommersialisering av nya idéer via riskkapital och såddkapital, påstår motionären. Hon föreslår att regeringen skall lämna förslag till riksdagen om utformningen av de statligt finansierade kommersialiseringsstöden, vilka aktörer som skall delta och vilken roll respektive aktör skall ha. Riksdagen bör vidare tydliggöra att Vinnovas roll skall vara att stödja samverkan mellan företag, akademi och institut, t.ex. via kompetenscentrum, anför motionären. Hon påpekar att det dock finns svårigheter för små företag att åta sig ett så långvarigt ansvar som denna typ av projekt innebär. Vinnova bör därför ges i uppdrag att utreda hur dessa problem skall kunna undvikas, varvid ett förslag kan vara att låta inkubatorer, forskningsparker m.m. ingå och låta småföretagen delta indirekt via dessa.

Motioner från allmänna motionstiden

I motion 2004/05:N413 (fp) föreslås ett tillkännagivande om en offensiv forskningspolitik för fler företag. Kunskapens roll som motor i den ekonomiska utvecklingen blir allt större – det är nya idéer, kreativt entreprenörskap och innovationer som skapar förutsättningar för tillväxt och välbefinnande, säger motionärerna. De framhåller att en kvalitativt högtstående forskning därvid är central. Det gäller, på längre sikt, den fria grundforskning som bedrivs vid universitet och högskolor. På kort sikt är den tillämpade, behovsstyrda och mer industrinära forskning som ofta bedrivs utanför universitetssfären av avgörande betydelse för att skapa ett dynamiskt näringslivsklimat, anför motionärerna. De menar att institutens verksamhet bör understödjas och att formerna för samverkan med företag, organisationer och offentliga myndigheter bör utvecklas. Kontakterna mellan forskningsinstitut och de institutioner där forskningsresultaten skall omsättas i praktiken måste förbättras och mötesplatser där forskare, entreprenörer och beslutsfattare kan mötas måste skapas, föreslår motionärerna. De framför likartade synpunkter som i nyssnämnda motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) om att staten – för att stimulera

kommersialiseringen – bör gynna de högskolor och universitet som erbjuder sina forskare belöningar. Motionärerna förordar också ett belöningssystem genom s.k. vinstdelningspaket, i vilka forskaren erbjuds royalty, delägarskap eller optioner i ett eller flera företag. På motsvarande sätt som anslagen till grundutbildningen bör styras av hur många studenter som lärosätena lockar till sig, bör också de universitet som knoppar av flest framgångsrika företag kunna få högre anslag till sin forskningsverksamhet, sägs det avslutningsvis.

Resurserna till forskningen behöver öka ordentligt de närmaste åren, anförs det i motion 2004/05:N241 (fp). Innovationer och nyföretagande i samverkan med högskolor och samhället behöver också stimuleras, säger motionärerna. De anser därför att det är viktigt att tillgången på riskkapital i startskedet för nya företag med goda idéer säkerställs. Det är också viktigt att universitet och högskolor ges bättre förutsättningar att kunna kommersialisera sina forskningsresultat, säger motionärerna.

I motion 2004/05:N393 (kd) föreslås ett tillkännagivande om forskning, utveckling och innovationer. Det är avgörande för svenskt näringslivs konkurrenskraft att tillräckliga resurser satsas på forskning och utveckling och det är nödvändigt att staten bistår de små företagen för att de skall kunna ta del i FoU-arbetet, anför motionärerna. De anser att det mest naturliga är att skatteregler och lagstiftning utformas så att de små företagens forsknings- och produktionsutveckling underlättas, i kombination med att de får möjligheter att söka särskilda forskningsbidrag. Innovationer tas inte tillräckligt väl om hand, menar motionärerna och hänvisar till att i flera konkurrentländer stöder staten aktivt utvecklingen av nya idéer. Möjligheter för anställda att utveckla egna idéer på arbetsplatsen med rätt till eget patent bör utredas, varvid avtal om delad vinst skulle kunna vara en form för samverkan, säger motionärerna. Förutom ett allmänt gott investerings- och företagsklimat anser de att ytterligare åtgärder måste vidtas för att främja kommersialisering av innovationer. Det krävs en analys av varför antalet registrerade patent minskar, anför motionärerna. De föreslår att det skall sättas upp ett mål, med innebörd att antalet registrerade patent skall öka med 10 % per år under mandatperioden. Royalty på patenterade uppfinningar bör vara skattefria i två år, föreslås det vidare. Satsningen på innovativ teknikupphandling till små företag och uppfinnare bör utökas, anser motionärerna och hänvisar till framgångar med sådan riktad upphandling från Förenta staterna, Storbritannien och Nederländerna. I Förenta staterna kanaliseras minst en procent av all statlig teknikupphandling till små och medelstora företag. Nya rön inom FoU bör göras mer lättillgängliga för småföretagen, anför motionärerna avslutningsvis.

Vinnova bör ges möjligheter att bättre stödja goda idéer, i syfte att uppnå ökad industriell tillväxt, anförs det i motion 2004/05:N284 (kd). Den satsning på högre teknisk utbildning som gjorts har bidragit till det stora antal goda idéer som Sverige har visat upp under åren, säger motionärerna. De anser att det kan krävas såväl rejält med kapital som samordningsansvar för satsningar för att skapa en bro mellan goda idéer hos forskare och industrins produktion. Vinnova har ungefär hälften av de medel som dess finska motsvarighet Erika

har, uppger motionärerna. De förordar att ytterligare medel skall tillföras Vinnova.

Samma motionärer som i nyssnämnda motion 2004/05:N284 (kd) tar i ytterligare en motion – 2004/05:N285 (kd) – upp frågan om Vinnovas verksamhet och resursbehov. Akademisk forskning är inte en garanti för tillväxt och en konkurrenskraftig exploatering av forskningsresultat, utan det behövs kompletterande insatser, t.ex. skapande av miljöer där entreprenörskap och forskning möts, tillhandahållande av riskvilligt såddkapital samt stöd till forsknings- och innovationsmiljöer där offentlig verksamhet, akademi och näringsliv samspelar, anför motionärerna. Innovationspolitiska åtgärder måste därför komplettera forskningspolitiken. Vinnova arbetar inte på samma sätt som forskningsråden, vilka står i fokus för de forskningspolitiska propositionerna, konstaterar motionärerna. De anser att det är olämpligt att Vinnovas budget hanteras uteslutande i forskningspolitiska propositioner. Möjlighet till budgettilldelning även från andra departement än Utbildningsdepartementet är önskvärd, anför motionärerna.

I motion 2004/05:N300 (v) begärs sex tillkännagivanden – om möjligheten till finansiering av Ireco; om uppföljningar och rapporter; om långsiktiga, strategiska forskningsprogram; om utgifterna för forskning och utveckling och offentliga uppdrag; om långsiktig uppbyggnad i likhet med de övriga nordiska länderna; om en årlig avrapportering av det innovationspolitiska arbetet. Den paradox som svensk behovsmotiverad forskning lever i är välkänd, säger motionärerna och redovisar följande. Sverige har de högsta utgifterna för forskning och utveckling inom OECD – 4,3 % av BNP går till FoU. Det svenska näringslivet svarade år 2001 för 78 % av de totala FoU-utgifterna, motsvarande ca 3,3 % av BNP, varvid 5–6 stora företag svarade för 80 % av denna forskning. Små och medelstora företag har en mycket liten del av den FoU som utförs. Ungefär 10 % av den totala FoU-verksamheten inom företagssektorn eller 0,34 % av BNP utförs av företag med färre än 50 anställda. Sverige ligger långt ned på listan över OECD-länder när det gäller överföring av kunskap via teknik till nya företag.

Under de senaste fem åren har FoU-cykeln kortats från 18 till 10 månader, säger motionärerna. De menar att i ett sådant läge måste det offentliga hjälpa till med att skapa de bryggor som behövs och delta i forskningscykeln. De små och medelstora företagens möjlighet ligger i att skapa sig FoU-utrymme genom industriforskningsinstitutens verksamhet, anser motionärerna. De konstaterar att det statliga engagemanget av historiska skäl är lågt inom den tillämpade forskningen. De svenska industriforskningsinstituterna erhåller endast 3 % av forskningsresurserna, medan motsvarande andel inom EU i snitt är 24 % – ett förhållande som måste ändras om de små och medelstora företagen skall ha en chans att hävda sig i framtiden, anför motionärerna. Ireco har, som tidigare nämnts, huvudansvaret för att omorganisera industriforskningsinstituterna. För detta och för program som kan sätta små och medelstora företag i arbete mot ökad FoU behöver Ireco inom de närmaste åren en medelförstärkning på i storleksordningen 600 miljoner kronor årligen, varvid

finansiering kan ske genom överföring av medel från andra statliga bolag, anser motionärerna.

Motionärerna erinrar om vad näringsutskottet anförde hösten 2001 i betänkande 2001/02:NU5 om omstrukturering av industriforskningsinstituterna vid behandlingen av proposition 2001/02:2. Där sades att näringsutskottet delade regeringens bedömning att ingen detaljstyrning skall ske av FoU-områden, utan riktlinjer i propositioner, utskottsbetänkanden och regleringsbrev skall vara vägledande för myndigheterna. Däremot bör kontinuerliga uppföljningar och utvärderingar ske för att statsmakterna skall kunna se att verksamheten bedrivits som det var tänkt, sades det. Utskottet underströk att det är angeläget att regeringen utför sådana uppföljningar och utvärderingar och på lämpligt sätt rapporterar resultaten av dessa till riksdagen. Motionärerna kan dock inte se att detta har skett och föreslår därför att riksdagen genom ett tillkännagivande begär en sådan redovisning av regeringen.

Globaliseringen har förändrat företagens villkor dramatiskt, framhåller motionärerna vidare. De anser att när de nordiska grannländerna i allt högre grad styr om sina resurser mot strategiskt långsiktiga forskningsprogram men ändå med flexibilitet kan inte Sverige förhålla sig passivt utan staten måste delta i skapandet av strategiska, långsiktiga forskningsprogram. I de finska programmen deltar över 1 000 små och medelstora företag. I de av motionärerna förordade forskningsprogrammen måste företagen tillåtas delta med egen personal i forskning, ledning och utformning av forskningssamarbetet, sägs det. Interaktionen mellan högskolor, institut och företag måste stärkas och kunskap som snabbt kan utvecklas till produkter, tjänster och processer måste spridas, anför motionärerna. De föreslår att offentliga uppdrag skall villkoras så att viss del av FoU alltid tillfaller små och medelstora företag.

De övriga nordiska ländernas lösningar för den behovsmotiverade forskningen anses således mer utvecklade och har kommit längre i mångfald än den modell som tillämpas i Sverige och utifrån detta dras i motionen följande tre slutsatser: det offentliga har en viktig roll att spela i en satsning på behovsmotiverad forskning, det regionala perspektivet går att vidmakthålla och resurserna till den behovsmotiverade forskningen måste stärkas väsentligt. Regeringen har i skriften *Innovativa Sverige* (Ds 2004:36) gjort en utmärkt genomgång av det innovativa Sveriges olika beståndsdelar – vikten av FoU, kraftsamling, de små och medelstora företagen, kommersialiseringen av forskning samt det offentliga och den enskilda människans betydelse, anser motionärerna. De föreslår – för att det som sagts i denna skrift inte skall tappas bort – att regeringen årligen till riksdagen skall lämna en innovationspolitisk skrivelse, med redogörelse för hur de ansatser som tagits upp i skriften har uppfyllts.

Vissa kompletterande uppgifter

Studie om statens insatser för att stödja FoU i små företag

Inom ramen för näringsutskottets arbete med uppföljning och utvärdering gavs Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) sommaren 2004 av utskottet i uppdrag att göra en uppföljning av det statliga forsknings- och utvecklingsstödet (FoU-stödet) till små och medelstora företag. Uppföljningens huvudfråga var om de statliga insatserna kommer de små och medelstora företagen till del och tillgodoser deras behov av FoU-stöd. Studien inriktades på fyra områden, nämligen bioteknik, energi, trä och turism. Syftet med uppföljningen var att den skulle ge utskottet ett underlag inför behandlingen av den forskningspolitiska propositionen. Rapporten avlämnades av ITPS i december 2004 och kommer inom kort att publiceras i riksdagens rapportserie (2004/05:RFR2).

Uppföljningen tog sin utgångspunkt i de små företagens situation och inriktades på att utifrån deras perspektiv följa upp de stöd som företagen får. Fokus lades därmed inte på de stödgivande myndigheterna och organen utan på de enskilda företagens behov. I undersökningen studerades 100 småföretag (2–15 anställda) inom fyra områden – bio- och medicinteknik, träsektorn, energiområdet och turism.

Genomgången visade bl.a. att de små företagen inte automatiskt får del av statens FoU-investeringar. Undersökningen visade också att ingen av de stora FoU-finansierande aktörerna har någon särskild uppmärksamhet riktad mot de små företagen. Små företag får del av resurserna inom ramen för satsningar med andra fokus än just företagsstorlek. En viktig slutsats var att det inte finns *en* samlad bild vare sig av de små företagens behov av FoU eller av deras uppfattning av hur väl nuvarande statlig FoU uppfyller dessa behov. En annan generell slutsats var att politiken ur de små företagens perspektiv framstår som alltför segmenterad och sektoriserad. Företagen har inte behov av forskningsinsatser ena dagen, allmän affärsrådgivning nästa dag och kompetensutveckling för personalen en tredje dag. Slutsatsen är att det behövs ett mer samlat statligt grepp på företagssektorn och på de små företagens behov. Ansvarsfördelningen mellan myndigheter skulle i högre grad kunna utgå från företagens samlade behov, sades det i rapporten. Likaså borde statens insatser utgå från frågan huruvida det finns behov som inte kan fyllas med hjälp av marknadens aktörer och om den statliga insatsen kan förväntas ge en samhällsekonomisk vinst. Detta är inte detsamma som att statens insatser koncentreras till exempelvis högteknologisk forskning och utveckling. För att bättre svara mot de små företagens behov borde statens innovationspolitik därför i större utsträckning än för närvarande samordnas i kluster av branscher, där en samlad behandling av regler och ramvillkor, grundforskning, tillämpad forskning och utveckling, övriga kapitalförsörjningsfrågor, affärsutveckling samt andra insatser kan ske, sades det vidare i rapporten. Med en sådan klusterbaserad innovationspolitik skulle också skapas möjlighet att koncentrera insat-

serna ytterligare. En genomgående slutsats från företagsintervjuerna var bristen på koncentration.

Bio- och medicinteknik skilde sig från de övriga områdena framför allt genom att det för denna sektor finns en privat och aktiv riskkapitalmarknad, där staten har koncentrerat sina satsningar till de tidigaste skedena i en kommersialiseringsprocess. Företagen tycktes dock vara eniga om att de investerade resurserna är alltför små och att gapet mellan det tidiga, statliga såddkapitalet och de privata riskkapitalisterna är alltför stort. Företagen i energibranschen upplevde sig ha två huvudsakliga problem, nämligen bristen på kapital i form av stöd till FoU och avsaknad av långsiktiga, tydliga regler och villkor för branschen och för kommersialiseringen av dess produkter. Inom träbranschen har företagen behov av en typ av FoU som de i många avseenden själva inte identifierar. Forskningen inom träområdet är splittrad och utgår i stor utsträckning från ett materialperspektiv. Ett alternativt synsätt, som också kan ligga till grund för en mer integrerad syn på branschen och dess behov, vore att utgå från marknaden och marknadspotentialen. Från detta perspektiv bör forskningen koncentreras till några framtida utvecklingsmarknader. Forskningen bör kopplas samman med ett produktionsnära utvecklingsarbete i samband med viktiga företag inom branschen. Beträffande turistområdet noterades att utvecklingen av nya och bättre s.k. turistprodukter framför allt sker genom samverkan och genom en samlad marknadsföring. Vidare finns behov av en samlad kvalitetsutveckling, där standarder och normer kan vara betydelsefulla, sades det i rapporten.

Vinnova

Vinnovas anslag till forskning och utveckling (26:2), som uppgår till 1 122 miljoner kronor för år 2005 skall, enligt forskningspropositionen, tillföras totalt 575 miljoner kronor under åren 2005–2008, fördelade med 20, 131, 120 och 304 miljoner kronor för respektive år (se tabellerna 1 och 2 i det föregående). I de här aktuella motionerna görs jämförelser med de satsningar som Vinnovas motsvarighet i Finland gör. I propositionen (s. 143) redovisas hur Finland har organiserat sina insatser för forskning och utveckling.

I en motion sägs att budgettilldelning till Vinnova från andra departement än Utbildningsdepartementet vore önskvärda. Här kan noteras att Vinnovas anslag tillhör utgiftsområde 24 Näringsliv, men verksamheten ingår som en del av politikområdet Forskningspolitik.

Beträffande förslaget i en motion om att småföretag bör ges möjlighet att delta indirekt i Vinnovas kompetenscentrum via t.ex. inkubatorer eller forskningsparker kan nämnas att en tredjedel av de deltagande företagen i kompetenscentrumprogrammet är små och medelstora (dvs. under 250 anställda). Huvudinriktningen hittills har varit att företagen skall delta direkt och inte via mellanhänder. Utformningen av framtida program pågår för närvarande inom Vinnova.

Innovationsbron

Efter riksdagens beslut hösten 2004 (prop. 2004/05:1 utg.omr. 24, bet. 2004/05:NU1) har staten gemensamt med de sju teknikbrostiftelserna och Stiftelsen Industrifonden bildat en ny koncern för finansiering av kommersialisering av idéer från både den akademiska forskningen och det kunskapsintensiva näringslivet – Innovationsbron AB. Koncernen skall kunna finansiera såddlån m.m. med ca 1,8 miljarder kronor under en tioårsperiod.

Forskning till stöd för andra politikområden

Inledning

I propositionens avsnitt 9, med rubrik Forskning till stöd för andra politikområden, redogörs för insatser på olika områden. I det följande redovisas de delar som har koppling till näringsutskottets beredningsområde och som återfinns i propositionens avsnitt 9.12 om forskning kring IT, transport, arbetsliv, energi, jämställdhet, turism, m.m.

FoU inom informations- och kommunikationsteknik

Vinnova finansierar tillämpad forskning inom området. Under år 2003 fördelade Vinnova drygt 185 miljoner kronor till FoU inom informations- och kommunikationsteknik och knappt 62 miljoner kronor till FoU inom tjänster och IT-användning. År 2004 tillfördes verket 100 miljoner kronor för stöd till tillämpad industriforskning inom IT/telekommunikationsområdet. Satsningen är inriktad mot nano- och mikroelektronik samt för stöd till utvecklings- och testmiljöer av IT-baserade tjänster och för utveckling av plattformar kopplade till teknik med hög överföringskapacitet. Vetenskapsrådet finansierar grundläggande IT-forskning och beviljade år 2002 nästan 29 miljoner kronor till ämnesområdet datavetenskap. Dessutom bedriver ett antal industriforskningsinstitut IT-relaterad forskning. I den tidigare nämnda propositionen 2001/02:2 om FoU och samverkan i innovationssystemet gjorde regeringen bedömningen att Vinnova bör ta fram en strategi för området IT-användning och tillämpning för att stärka svenskt näringsliv och i regleringsbrevet för budgetåret 2002 gavs Vinnova ett sådant uppdrag. Vinnova inlämnade i december 2002 förslag till en nationell strategi för FoU inom området tillämpning av informationsteknik, enligt vilket visionen är att sammanhållna och effektiva FoU-insatser inom tillämpning och användning av IT skall bidra till hållbar tillväxt genom att öka den internationella konkurrenskraften inom näringslivet och inom forskningsinstitut och högskolor samt den offentliga verksamhetens effektivitet. I strategin har prioriterats tre tillväxtområden, nämligen industriell IT, IT för privata och offentliga tjänster samt möjliggörande tekniker. Dessa stämmer väl överens med den IT-forskning som lyfts fram inom EU:s ramprogram.

FoU inom experimentell teknik och mätteknik

Vinnova styr sedan budgetåret 2003 inriktningen av de statliga insatserna på FoU-området experimentell teknik. Det övergripande målet för denna verksamhet inriktas mot områden som stärker teknisk utveckling, konkurrenskraft/kvalitet, utveckling av små och medelstora företag, säkerhet, hälsa, energi och hållbar utveckling. Med experimentell teknik menas kunskapen om att systematiskt undersöka och beskriva egenskaper hos material, processer och produkter genom påverkan och genom att studera resultaten av påverkan. Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB ansvarar för huvuddelen av den fysikaliska mättekniken, viss kemisk mätteknik och relaterad FoU. Det övergripande målet för verksamheten är att upprätthålla en hög standard med normaler av tillräcklig omfattning och relevans.

Skogsforskning och skogsindustriell forskning

Grundläggande skogsindustriell forskning bedrivs huvudsakligen vid tekniska universitet och högskolor. Skogsnäringen har dessutom egen forskning och finansierar tillsammans med staten forskning vid branschforskningsinstituterna med inriktning mot skogsbruk – Skogsbrukets forskningsinstitut (SkogForsk), institut med inriktning mot träbearbetningsindustri – SP-Trätek, bildat efter sammanslagning av Institutet för träteknisk forskning (Trätek) och Sveriges Provningsinstitut (SP), samt institut med inriktning mot pappers- och massa-industrin – STFI-Packforsk, bildat efter sammanslagning av Skogsindustrins tekniska forskningsinstitut (STFI) och Institutet för förpackning och distribution (Packforsk).

Geovetenskaplig forskning och utveckling

Sveriges geologiska undersökning (SGU) är sektorsorgan för stöd till tillämpad geovetenskaplig forskning och riktad grundforskning. Enligt en nyligen genomförd internationell utvärdering av detta stöd skulle utan ett sådant stöd flera, för samhället viktiga, forskningsområden ha svårt att finna finansiering. För att verksamheten inom gruv- och mineralsektorerna fortsättningsvis skall ha en god position i den globala konkurrensen och bidra till hållbar utveckling krävs satsningar på dessa basindustrier genom stöd till långsiktiga utvecklingsinsatser för forskning, utveckling och utbildning.

Forskning på malm och mineraler

För att kunna använda ändliga naturresurser såsom malm och mineral i ett hållbart samhällsperspektiv krävs omfattande forsknings- och utvecklingsarbete. Finansiering av mineralrelaterad forskning sker genom bl.a. Formas, Vetenskapsrådet och Vinnova. Medel tillförs även från EU.

Energiforskning

Propositionen

Genom 1997 års energipolitiska beslut tillskapades ett långsiktigt program för utveckling av teknik för framtidens energisystem, i vilket ingick en satsning under åren 1998–2004 på forskning, utveckling och demonstration. I betänkandet EFUD – *en del i omställningen i energisystemet* (SOU 2003:80) utvärderades verksamheten inom 1997 års långsiktiga energipolitiska program och förslag till riktlinjer för fortsatta insatser kring forskning, utveckling och demonstration på energiområdet presenterades. Sådana insatser är, enligt regeringens bedömning, en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning för att möjliggöra en långsiktig omställning av energisystemet. Riksdagen har, på regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2005 (prop. 2004/05:1, bet. 2004/05:NU3), beslutat om ett nytt långsiktigt program, inriktat mot forskning, utveckling och demonstration för utveckling av teknik och processer för omställningen till ett hållbart energisystem. Regeringen har i budgetpropositionen för år 2005 beräknat resursbehovet till 440 miljoner kronor per år, eller totalt 3 080 miljoner kronor för en sjuårsperiod med början den 1 januari 2005, vilket innebär en väsentlig minskning av resurserna jämfört med innevarande programperiod. Regeringen avser återkomma om den närmare utformningen av de fortsatta, långsiktiga insatserna under perioden 2005–2011. Statens energimyndighet har i regleringsbrevet för åren 2004 och 2005 getts i uppdrag att lämna förslag om hur insatserna för forskning, utveckling, demonstrationsverksamhet och kommersialisering av teknik för framtidens energisystem kan fokuseras.

Vissa kompletterande uppgifter

I tilläggsbudget för år 2005 i den ekonomiska vårpropositionen (prop. 2004/05:100), som nyligen avlämnats, föreslås att tidigare lämnade bemyndiganden avseende anslaget Energiforskning (35:5) skall ökas med 100 miljoner kronor – från 446 till 546 miljoner kronor – under år 2006 respektive under perioden 2007–2009.

Miljödriven teknikutveckling

Under rubriken Miljödriven teknikutveckling redovisas en del av den text som tidigare i propositionen redovisats i avsnittet (8.3.3) om FoU-program i samverkan med näringslivet under rubriken Samarbetsprogram inom miljöteknikområdet (prop. s. 158–160). Denna del av propositionen har återgetts i avsnittet om FoU-program i samverkan med näringslivet i det föregående.

Konkurrensforskning

Konkurrensforskning avser insatser inom främst de ekonomiska och juridiska vetenskaperna och har som syfte att bl.a. ge kunskap om olika marknadens

funktionssätt av betydelse från ett konsumentperspektiv samt om hur offentliga regleringar påverkar olika marknader.

Entreprenörskapsforskning

Forskningen kring entreprenörskap i Sverige har utvecklats snabbt under senare år och inneburit att det finns svenska forskningsmiljöer av internationell betydelse. Till områden som bör utvecklas hör forskning om entreprenörskap, småföretag, innovationer och tillväxt. Inom området bör sådan forskning prioriteras som belyser kopplingar mellan entreprenörskap och innovationer eller mellan småföretag och tillväxtperspektiv.

Forskning om regional utveckling, sektorssamordning och sektorssamverkan

Regeringen avser att uppdra åt ett antal myndigheter med särskilt ansvar inom regional utvecklingspolitik att ta fram en samlad och systematiserad kunskapsbild kring utvärderingsmodeller, grundade på systemtänkande.

Turismforskning

En forskningsprioritering kan stödja utveckling och spridning av kunskap om turism och bidra till utveckling av den svenska turistnäringen som tillväxtfaktor, nationellt, regionalt och lokalt. En bra turismforskning med disputerade och kvalificerade forskare har en central roll för utvecklingen av turistnäringen.

Näringsutskottets ställningstagande

En ökad ekonomisk aktivitet genom fler och växande företag är grundläggande för att främja tillväxten. Denna är i sin tur en förutsättning för att arbetstillfällen, välfärd och jämställdhet skall kunna vännas och utvecklas. Det är viktigt att understryka att tillväxten skall vara ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar. Ökat företagande är alltså av stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Regeringen arbetar, i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet, med att utveckla gynnsamma förutsättningar för företagandet, både för att öka nyföretagandet och för att få redan etablerade företag att växa. Ett långsiktigt tillväxtarbete kräver ökad samverkan mellan många aktörer. Sveriges förmåga att skapa kunskap och omsätta den till en hållbar tillväxt och nya jobb behöver förbättras och för detta krävs det insatser på olika områden. Kunskapsbasen i akademi och näringsliv behöver vidgas för att bl.a. utveckla svenska profilområden. Innovationsförmågan i näringslivet behöver stärkas, både i befintliga företag och genom att det skapas goda villkor för kunskapsintensivt entreprenörskap bl.a. genom snabbare flöden från idé till marknad.

Den inriktning av forskningspolitiken som presenteras i den forskningspolitiska propositionen och som bygger på en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ligger helt i linje med de bedömningar som näringsutskottet gör. Forskningspolitiken har blivit en allt viktigare del i en politik för ökad välfärd, hållbar ekonomisk tillväxt och teknisk utveckling. Såväl nya kunskapsintensiva branscher som traditionella industribranscher och offentlig sektor behöver tillgång till ny kunskap för att utveckla och förnya sin verksamhet. Den svenska industrins konkurrenskraft avgörs i ökande utsträckning av dess höga kunskapsinnehåll. Företagen söker sig till de länder som har de bästa förutsättningarna, och tillgång till högklassig forskning och högutbildad arbetskraft kan vara en avgörande faktor vid företagets val av lokalisering. Sverige skall vara en ledande kunskaps- och forskningsnation där forskning bedrivs med hög vetenskaplig kvalitet. Sverige skall vara ett av världens mest FoU-intensiva länder, vilket kräver fortsatt stora insatser av både staten och näringslivet.

Näringsutskottet vill här lyfta fram en rapport från Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Produktion för konkurrenskraft, som nyligen presenterats och där synsättet i flera delar sammanfaller med propositionens. Bakom projektet står IVA, Teknikföretagen, Metallindustriarbetareförbundet, Vinnova, KK-stiftelsen och Stiftelsen för strategisk forskning. Bland åtgärder som föreslås kan följande nämnas: forskningsfinansiärerna och staten bör utöka det långsiktiga stödet till industrinära forskning inom produktframtagning; universitetens/högskolornas och institutens forskningsresurser inom produktionsområdet bör samlas i ett nätverk och samordnas av en grupp bestående av företrädare för näringsliv, staten, universitet/högskolor och finansiärer; staten bör stödja små och medelstora företag att utveckla sin kunskap och sitt ledarskap inom FoU och produktion, så att de därigenom stärker sin konkurrenskraft. I rapporten poängteras att insatser för att utveckla Sveriges konkurrenskraft på produktionsområdet bör ske i samverkan mellan staten, näringslivet samt universiteten och högskolorna. Enligt näringsutskottets mening är det viktigt att krav ställs på alla de tre kategorierna och att de tar ett gemensamt ansvar.

Näringsutskottet står således bakom det som sägs i propositionen om den allmänna inriktningen av forskningspolitiken. Den kritik som i detta avseende riktas mot propositionen i motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) finner näringsutskottet missriktad. I motionen sägs felaktigt att propositionen inte innehåller någon systematisk genomgång av principer och mål vad avser statens roll i fråga om forskning och utvecklingsarbete; propositionen innehåller bl.a. just detta. Inte heller kan näringsutskottet finna att beslutsunderlaget i propositionen skulle vara otillräckligt.

I det följande kommenterar näringsutskottet vissa områden som behandlas i propositionen och som rör näringsutskottets ansvarsområde. Ett av de prioriterade områdena är, som tidigare nämnts, teknisk forskning. På detta område förordas i propositionen ytterligare 350 miljoner kronor under åren 2005–2008, varav 180 miljoner kronor till Vinnova och 10 miljoner kronor till

Rymdstyrelsen. Den tekniska forskningen är av avgörande betydelse för den högteknologiska delen av det svenska näringslivet. Detta framkommer t.ex. i den nyssnämnda rapporten från IVA om produktion för konkurrenskraft. Näringsutskottet stöder till fullo de satsningar som aviseras i propositionen. Det är också tillfredsställande att Rymdstyrelsen skall tillföras ökade medel. Detta är av stor betydelse för utvecklingen av den svenska rymdindustrin.

När det gäller området starka forskningsmiljöer, där det i propositionen förordas ytterligare medel om 300 miljoner kronor, varav 60 miljoner kronor till Vinnova, delar näringsutskottet den bedömning som görs i propositionen. Ur ett näringspolitiskt perspektiv är tillgången till starka forskningsmiljöer inom näringslivsrelevanta forskningsfält av stor vikt för att öka konkurrenskraften hos kunskapsintensiva företag och för att öka Sveriges attraktionskraft för internationella FoU-investeringar. Regeringen gör bedömningen att tillgången till större forskningsanslag som ger långsiktigt stöd till starka forskningsmiljöer av världsklass bör öka. När det gäller Vinnova sägs att myndigheten bör stödja starka forsknings- och innovationsmiljöer som bedriver långsiktig, behovsmotiverad forskning av stort värde för svensk konkurrenskraft och en hållbar tillväxt. För de starka forsknings- och innovationsmiljöer som finansieras av Vinnova ställs, utöver krav på att de skall vara vetenskapligt framstående, också höga krav på miljöernas relevans för svenskt näringsliv och på deras förmåga att bidra till innovationer och hållbar tillväxt. Viktiga kriterier för dessa miljöer bör därför vara förmåga till samspel med FoU-baserade företag, förekomst av effektiva stödfunktioner för kommersialisering av forskningsresultat och tekniköverföring samt fungerande samfinansiering med deltagande företag.

De bedömningar som görs i propositionen rörande meriteringsanställningar och forskarskolor, där Vinnova skall tillföras 50 respektive 25 miljoner kronor under perioden 2006–2008, har näringsutskottet inget att erinra mot.

Den del av propositionen som har rubriken Forskning, innovation och hållbar tillväxt, där det presenteras olika initiativ för att öka kommersialisering av forskningsresultat och åtgärder för tekniköverföring, är av särskild betydelse utifrån det synsätt som näringsutskottet har att anlägga. Ett effektivt utbyte av kunskap och teknik mellan den akademiska forskningen och näringslivet är avgörande för svensk industris framtida konkurrenskraft. Investeringarna i forskning ger dock inte tillräcklig utväxling i form av hög ekonomisk tillväxt – det finns en outnyttjad potential avseende kommersialisering av forskningsresultat. Kunskapsöverföring till näringslivet och kommersialisering av forskningsresultat behöver alltså öka. Näringsutskottet välkomnar med hänvisning härtill de insatser och initiativ som presenteras i propositionen.

Genom en studie som ITPS utfört på uppdrag av näringsutskottet, och som tidigare redogjorts för, gjordes en uppföljning av det statliga forsknings- och utvecklingsstödet till små och medelstora företag. Uppföljningens huvudfråga var om de statliga insatserna kommer de små och medelstora företagen till del och tillgodoser deras behov av FoU-stöd. Genomgången visade bl.a. att de

små företagen inte automatiskt får del av statens FoU-investeringar. Av undersökningen framgick också att ingen av de stora FoU-finansierande aktörerna har någon särskild uppmärksamhet riktad mot de små företagen. Små företag får del av resurserna inom ramen för satsningar med andra fokus än just företagsstorlek. En viktig slutsats var att det inte finns *en* samlad bild vare sig av de små företagens behov av FoU eller av deras uppfattning av hur väl nuvarande statlig FoU uppfyller dessa behov. En annan generell slutsats var att politiken ur de små företagens perspektiv framstår som alltför segmenterad och sektoriserad.

Näringsutskottet noterar med särskild tillfredsställelse, mot bakgrund av det nyss anförda, att Vinnova skall tillföras 10 miljoner kronor för att främja små och medelstora företags tillgång till forskning och utveckling. Det är enligt näringsutskottets mening ytterst angeläget att kunskapsnivån och den innovativa förmågan hos dessa företag höjs. För att den nödvändiga sysselsättningsökningen skall kunna uppnås framöver är små och medelstora företag av central betydelse. Självklart skall dessa företag även vara delaktiga i de andra aktuella insatserna – samverkansprogrammen med näringslivet och industriforskningsinstitutens verksamhet – men det krävs därutöver särskilda insatser för de små och medelstora företagen.

När det gäller de samverkansprogram med näringslivet som presenteras i propositionen och som gäller fordonstelematik och produktionsteknik, flygteknik, rymdteknik och miljöteknik anser näringsutskottet att det är centrala och väsentliga områden för den svenska ekonomin. Den modell som regeringen har valt och som innebär att urval av programmen sker efter branschvisa samtal med näringslivet och att Vinnova därefter svarar för utformningen av programmen i interaktion med näringslivet bör, enligt näringsutskottets mening, kunna leda till goda resultat.

Industriforskningsinstitutet skall, som tidigare redovisats, via Vinnova tillföras 110 miljoner kronor för kompetensutveckling. Den verksamhet som institutet bedriver är av stor betydelse för näringslivet och därmed för den ekonomiska tillväxten i Sverige. Näringsutskottet anser att den omstruktureringsplan av institutet som pågått sedan riksdagsbeslutet hösten 2001 och som syftar till att skapa en sammanhållen struktur med färre, större och mer internationellt konkurrenskraftiga institut med en stark förankring hos näringslivet har varit nödvändig. Som näringsutskottet framhöll hösten 2001 (bet. 2001/02:NU5) är omstruktureringen av institutet ett steg i riktning för att skapa kraftfulla aktörer när det gäller finansiering av behovsmotiverad forskning.

I motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) uttalas stöd för att Vinnova skall tillföras 130 miljoner kronor för samverkan med näringslivet, men det anses inte räcka utan motionärerna vill införa bl.a. s.k. vinstdelningspaket för att öka kommersialiseringen av forskningsresultat. Likartade synpunkter framförs i motion 2004/05:N413 (fp), och även i motionerna 2004/05:N241 (fp) och 2004/05:N393 (kd) förordas ytterligare åtgärder för att öka kommersialiseringen. Näringsutskottet delar motionärernas önskan om att kommersiali-

seringen skall öka. Insatserna och initiativen i propositionen har just denna inriktning. Utöver det som tidigare nämnts rörande samverkan med näringslivet och industriforskningsinstitutet kan nämnas att universitet och högskolor, enligt regeringen, bör upprätta handlingsplaner för kommersialisering och tekniköverföring och att lärosätenas holdingbolag skall ses över och stärkas. Det pågår också utredningsarbete beträffande avskaffande av lärarundantaget och på patentområdet. Vidare bör den tidigare nämnda, nyinrättade koncernen Innovationsbron, som disponerar ett kapital på 1,8 miljarder kronor under en tioårsperiod, kunna spela en betydelsefull roll när det gäller kommersialisering. Sammantaget vill näringsutskottet framhålla att frågan om behovet av åtgärder för att främja kommersialisering självfallet inte kan anses avförd med de insatser och initiativ som nu är aktuella. Detta arbete bör snarare ses som en fortgående process.

När det gäller förslagen i motionerna 2004/05:N284 (kd) och 2004/05:N285 (kd) om ökade verksamhetsmöjligheter och resurser till Vinnova noterar näringsutskottet att anslagen till Vinnova kommer att öka med 575 miljoner kronor år 2008. Detta innebär att anslagen, som uppgår till 1,1 miljarder kronor för år 2005, kommer att öka med ca 50 %. Beträffande förslaget i motion 2004/05:Ub8 (fp) om att småföretag bör ges möjlighet att delta indirekt i Vinnovas kompetenscentrum via t.ex. inkubatorer eller forskningsparker kan noteras att en tredjedel av de deltagande företagen i kompetenscentrumprogrammet är små och medelstora (dvs. under 250 anställda). Huvudinriktningen hittills har varit att företagen skall delta direkt och inte via mellanhänder. Utformningen av framtida program pågår för närvarande inom Vinnova.

I motion 2004/05:N300 (v) framförs, som tidigare redovisats, sex yrkanden rörande olika åtgärder för att stärka den behovsmotiverade forskningen och speciellt industriforskningsinstitutet. Näringsutskottet delar motionärernas syn på behovet av att stärka den behovsmotiverade forskningen. Forskningspropositionen präglas också av en positiv syn på den behovsmotiverade forskningen, och ett flertal olika insatser och initiativ presenteras för att stärka den. Till stora delar kan således den nyssnämnda motionen anses tillgodosedd, även om motionärerna i vissa avseenden hade velat gå längre. När det gäller den årliga avrapportering av det innovationspolitiska arbetet som föreslås i motionen menar näringsutskottet att det är viktigt att regeringen på lämpligt sätt och i lämpligt sammanhang håller riksdagen informerad om utvecklingen av arbetet. Däremot anser näringsutskottet inte att det finns behov av att föreskriva att detta skall ske genom en årlig, innovationspolitisk skrivelse.

Sammantaget innebär propositionen ökade satsningar på teknisk forskning och på samverkan med näringslivet, vilka näringsutskottet till fullo stöder. Samtliga här aktuella motioner bör avstyrkas av utbildningsutskottet i berörda delar.

Branschfrågor och vissa övriga frågor

Inledning

I detta avsnitt behandlas yrkanden om särskilda branscher eller områden, som – med ett undantag – härrör från motioner från allmänna motionstiden. Näringsutskottets ställningstaganden redovisas under respektive rubrik.

Verkstadsteknisk forskning

Motionerna

I tre motioner från allmänna motionstiden – 2004/05:N419 (s), 2004/05:Ub439 (s) och 2004/05:N418 (fp, m, v, kd, c) – begärs tillkännagivanden om stöd till projektet Produktion i Väst. Motiveringarna bakom de tre motionsyrkandena är likartade. Nätverket Produktion i Väst, som är en forsknings-, utvecklings- och utbildningsplattform för industriell produktion, skapades våren 2004 och är ett samarbete mellan Chalmers tekniska högskola, Ingenjörshögskolan i Jönköping, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Skövde och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla. Motionärernas vision är att Produktion i Väst skall stärka konkurrenskraft, tillväxt och kunskapsutveckling i västra Sverige genom samarbete mellan industri och akademi. Produktion i Väst skall, sägs det i motionerna, samordna kraftfulla, gemensamma insatser, bl.a. följande: effektiv samverkan mellan industri och högskolor genom industribaserade forskningsprojekt; omfattande forskningssamverkan mellan högskolorna genom högskolegemensamma forskargrupper; breda satsningar på högskolegemensam fort- och vidareutbildning, anpassade till företags behov och förutsättningar; långtgående samordning av utbildningsprogram till civilingenjörer och högskoleingenjörer för att säkerställa ett industriellt kompetensbehov på bredden och på djupet; yrkeshögskolor med inriktning mot svensk industri, bl.a. fordonsindustrin; gemensam forskarutbildning inom produktionsområdet, baserad på industriella behov och med ett stort inslag av industrianknutna doktorander; insatser för effektivt utbyte av kunskaper och erfarenheter mellan akademi och företag; konkurrensneutral samverkan mellan regionerna i västra Sverige där produktionsfrågan och den industriella utvecklingen står i fokus. Produktion i Väst har en organisation med en styrgrupp, en operativ ledningsgrupp och fem forskargrupper, där varje grupp består av lärare och forskare från flera högskolor i västra Sverige. Områden som omfattas av projektet är följande: processutveckling och processimulering, utformning av produktionssystem, virtuell produktion, människan i produktion och automatisering samt produktivitet och effektivitet. Nätverket Produktion i Väst är den starkaste samlingen och koordineringen av forsknings- och utbildningsresurser inom produktionsområdet som genomförts i Sverige, och det har skett på högskolornas eget initiativ och inom ramen för befintliga resurser, säger motionärerna. De menar dock att det nu krävs en medverkan och ett stöd från olika industriforskningsinstitut och regeringen.

Ett tillkännagivande om att det bör tillskapas ett nytt institut för verkstadsteknisk forskning och att detta bör förläggas till Jönköping, föreslås i motion 2004/05:Ub286 (kd, m, fp, c) från allmänna motionstiden. De nuvarande industriforskningsinstituterna är mycket kompetenta, men en samordning krävs för att möta morgondagens behov, säger motionärerna. De erinrar om att det pågår en omstruktureringsprocess av forskningsinstituterna och att en programkommitté har presenterat en framtida struktur med följande fyra områden: Bio-, miljö- och byggteknik; Fiber- och förpackningsteknik; Informationsteknik; Material- och verkstadsteknik. Förslaget om ett brett verkstadstekniskt forskningsinstitut är mycket positivt, och Ireco bör snarast genomföra detta förslag, anser motionärerna. Detta institut måste kunna möta industrins behov av tillämpad forskning och utveckling, och institutets uppdrag och verksamhet måste tydliggöras både utifrån övergripande behov och utifrån efterfrågan i industrin, anför motionärerna. De menar att det är viktigt att institutet får en strategisk, geografisk placering och att en placering i Jönköping är att förorda av olika skäl – förekomsten av många små och medelstora företag, Ingenjörshögskolan vid Jönköpings tekniska högskola och Internationella högskolan, forskningssamarbete med ett tyskt Fraunhofer-institut, m.m.

I motion 2004/05:N241 (fp) från allmänna motionstiden föreslås ett tillkännagivande om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett viktigt centrum för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling. Sverige måste ligga i framkant vad gäller forskning, utveckling, produktion och marknadsföring för att säkerställa att inte viktiga delar av verksamheten flyttas till andra länder där förhållandena anses ge bättre företagsekonomiska förutsättningar, anför motionärerna. De menar att forskningsintensiva företag behöver en kringliggande miljö som stimulerar utbyte av erfarenheter och kunskaper mellan skilda men till sin akademiska inriktning likartade verksamheter, vilket i Södertälje kommer till uttryck främst på fordonsområdet.

Vissa kompletterande uppgifter

I propositionen (s. 153) finns, som tidigare redovisats i avsnittet om FoU-program i samverkan med näringslivet, ett särskilt avsnitt om forskningsprogram med koppling till fordonsindustrin. Där redogörs för det arbete rörande fordonsforskningen under programrådet för fordonsforskning som bedrivits sedan år 1994 och vilka medel som skall anvisas arbetet framöver. Vidare informeras om Vinnovas uppdrag att lämna förslag på FoU-program inom områdena produktionsteknik och fordonstelematik (fordons-IT) och de medel som regeringen vill avsätta för dessa ändamål.

Vinnova redovisade den 15 mars 2005 uppdraget i en rapport (dnr 2004-02841). I förslaget ingår två FoU-program – dels ett inom produktionsteknik med fokus på tillverkningsprocesser, produktionssystem och produktionsutveckling, dels ett inom fordons-IT med fokus på fordonstelematik och fordonselektronik. Inom produktionsteknik föreslås gemensamma satsningar på minst 580 miljoner kronor och inom fordons-IT på minst 180 miljoner kronor under perioden 2005–2008. Programmen skall bl.a. möjliggöra en fortsatt

konkurrenskraftig svensk fordonsindustri, effektivisera nyttiggörandet av forskningsresultat, skapa varaktiga arbetstillfällen i tillverknings- och fordonsindustrierna samt få internationella koncerner att satsa på FoU i Sverige. Inom produktionsteknik ingår t.ex. satsningar på integrerad produktionsutveckling, simulering av tillverkningsprocesser och virtuell produktionsutveckling. Inom fordons-IT ingår t.ex. satsningar på datorarkitektur – hur datorer, sensorer och styrenheter kommunicerar och fungerar tillsammans – samt hur tekniker från fordons- och telekommunikationsindustrierna kan användas i kommunikationen mellan fordon och infrastruktur. Programförslagen skall ta till vara det regionala behovet av kraftsamling kring västsvensk fordonsindustri och det nationella intresset av internationellt konkurrenskraftiga FoU-miljöer som kan gynna hela den svenska fordonsindustrin och tillverkningsindustrin.

De båda FoU-programmens övergripande målsättning är att bidra till den svenska fordonsindustrins internationella konkurrenskraft. Programmen syftar till att främja detta genom sådan forskning och utveckling som stärker fordonsföretagens svenska etableringar och bidrar till att Sverige är attraktivt för framtida nyetableringar. I förslagen ingår en ökad samverkan av regionala och nationella resurser, och därför föreslås en sammanhållen finansiering där statens och regionens medel tillsammans utgör offentliga medel som medfinansieras av övriga aktörer med minst samma belopp. Fordonsindustrins behov har varit styrande för programutformningen, varför de fyra fordonstillverkarna – Saab Automobile AB, Volvo Personvagnar AB, Volvo AB och Scania AB – är naturliga avtalsparter i programmen.

Vinnovas förslag till FoU-program inom områdena produktionsteknik och fordonstelematik bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Huruvida projektet Produktion i Väst, som aktualiserats i några motioner, kan komma att få stöd från detta program eller från andra av Vinnovas program är ett beslut som det tillkommer myndigheten att fatta. Ett sådant beslut kan också fattas av myndigheten tillsammans med övriga avtalsparter inom ramen för ett samverkansprogram.

Riksdagen avslag – på förslag av näringsutskottet – tidigare under våren 2005 två motionsyrkanden rörande insatser för fordonsindustrin (bet. 2004/05:NU9). Utskottet hänvisade till de satsningar på infrastruktur, forskning och utbildning för att stärka Trollhättan och Västsverige som produktionsplats för fordonsindustrin som regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet enats om. I en reservation (m, fp, kd, c) förordades att regeringen bör utarbeta en offensiv strategi när det gäller fordonsindustrin. Reservanterna ansåg att statsmakterna tydligt måste ta ansvar för de övergripande nationella strukturerna, såsom t.ex. forskning, skatter, utbildning och infrastruktur, med syfte att tillse såväl att nuvarande industrijobb behålls som att nya skapas.

Näringsutskottets ställningstagande

Verkstadsteknisk forskning, som är föremål för yrkande i de fem här aktuella motionerna 2004/05:N419 (s), 2004/05:Ub439 (s), 2004/05:N418 (fp, m, v,

kd, c), 2004/05:Ub286 (kd, m, fp, c) och 2004/05:N241 (fp), är ett mycket viktigt område och av stor betydelse för det svenska näringslivet och dess utveckling. Som redovisats pågår det FoU-program med denna inriktning. Vidare planeras ytterligare programinsatser på området, vilket redovisas i propositionen. Vinnova har nyligen avrapporterat uppdrag rörande FoU-program inom produktionsteknik och fordonstelematik, och myndighetens förslag bereds nu inom Regeringskansliet. Inom kretsen av industriforskningsinstitut finns, som tidigare redovisats, en gruppering på de material- och verkstadstekniska områdena.

Med hänvisning till de insatser som redan görs och de som planeras anser näringsutskottet att det inte finns anledning för riksdagen att agera i frågan om verkstadsteknisk forskning. När det gäller frågan om stöd till enskilda projekt som det här aktuella Produktion i Väst, är det dessutom en typ av beslut som det tillkommer myndigheten eller finansören att fatta. Utbildningsutskottet bör således avstyrka de fem här aktuella motionerna i berörda delar.

Neutronforskningsanläggningen ESS

Motionerna

I motion 2004/05:N278 (s) från allmänna motionstiden föreslås ett tillkännagivande om att neutronforskningsanläggningen ESS bör lokaliseras till Lund och Sverige. European Spallation Source (ESS) är en forskningsanläggning som enligt planerna skall byggas i Europa och tas i drift om ett tiotal år. Forskningen vid ESS kommer att innebära att neutroner utnyttjas för att studera hur ett material är uppbyggt och fungerar. Anläggningen kommer att få central betydelse för flera strategiska forskningsområden, såsom bio- och nanoteknik, utveckling av läkemedel och biokompatibla implantat, materialteknik, energiteknik och många andra potentiella applikationsområden, anför motionärerna. ESS-Scandinavia är dels en förening (bildad hösten 2000 av de svenska, danska och norska neutronspridningssällskapen), dels ett konsortium som driver frågan om att ESS skall byggas i Lunds kommun. Beslut kan väntas någon gång mellan åren 2005 och 2007 som resultat av förhandlingar på hög nivå mellan inblandade länder. ESS-Scandinavia har varit i kontakt med företrädare för Närings- och Utbildningsdepartementen och påpekat vikten av att Sverige agerar för att anläggningen skall lokaliseras till Lund, säger motionärerna. De bedömer att konkurrensen om anläggningen kan förväntas hårdna, och de anser att det krävs att regeringen ekonomiskt backar upp och i europeiska sammanhang driver kravet på en lokalisering till Lund. Det är positivt att regeringen har gett i uppdrag till en särskild förhandlare att undersöka möjligheten att placera ESS i Sverige, framhåller motionärerna. De erinrar om att näringsutskottet våren 2004 påpekade (bet. 2003/04:NU10) att t.ex. natur- och kulturmiljön i Lunds omgivningar bör beaktas i en sådan bedömning. Motionärerna menar dock att närings- och tillväxtaspekterna måste lyftas fram ytterligare vid en bedömning av projektet.

Även i motion 2004/05:N403 (fp, m, kd, c) från allmänna motionstiden begärs ett tillkännagivande om att regeringen skall engagera sig i arbetet för att ESS skall placeras i Lund. I motionen påpekas att ESS är ett projekt som kan ses som ett led i arbetet med att stärka Europas konkurrenskraft. Projektet väntas få stöd från såväl EU som enskilda europeiska länder, den totala kostnaden beräknas till ca 1,5 miljarder euro och ESS skall tas i bruk år 2013, säger motionärerna. Utöver de förväntade 500 fast anställda vid anläggningen beräknas årligen mellan 4 000 och 5 000 gästforskare utnyttja anläggningen. Motionärerna erinrar om det arbete som pågår för att ESS skall placeras i Öresundsregionen och i Lund. Det finns starkt stöd inom skånsk politik, näringsliv och forskarvärld för en sådan placering, säger motionärerna. De anser att den förhandlare som regeringen tillsatt bör få ett tydligare uppdrag, med målsättning att ESS skall placeras i Lund. Hittills har den tänkta finansieringen av ESS utgått från att olika länder bidrar via sina respektive forskningsbudgetar, men motionärerna menar att finansieringen bör lyftas upp till EU-nivå. Regeringen bör därför, tillsammans med andra länder, driva frågan om att en stor del av finansieringen av ESS skall ske med EU:s forskningsmedel, anför motionärerna.

I en motion som väckts med anledning av forskningspropositionen – 2004/05:Ub9 (fp) – föreslås också ett tillkännagivande om ESS. Regeringen bör verka för att den planerade ESS-anläggningen, som utgör en av världens mest kraftfulla neutronkällor, får starkt stöd och direkt finansiering från EU. Motionärerna anser att detta är ett exempel på den typ av större vetenskapliga satsningar som lämpar sig för EU-nivån. Även i denna motion erinras om det arbete som har inletts för att ESS skall placeras i Öresundsregionen och det stöd som finns för en placering av ESS i Lund. Det är viktigt med ett brett nationellt stöd, och riksdagen bör därför, enligt motionärerna, uttala att regeringen aktivt skall arbeta för att placeringen av ESS skall ske i Sverige och Lund.

Vissa kompletterande uppgifter

Riksdagen avslag våren 2004 motioner om en lokalisering av ESS till Lund, liknande de här aktuella (bet. 2003/04:NU10). Näringsutskottet redovisade arbetsläget och hänvisade till att frågan lämpligen borde behandlas i anslutning till riksdagens ställningstagande till den nu aktuella forskningspolitiska propositionen.

I budgetpropositionen för år 2005 (prop. 2004/05:1 utg.omr. 16) lämnades en redovisning av arbetsläget hösten 2004. Där sades (s. 250) följande beträffande uppdraget för den av regeringen tillsatta förhandlaren för ESS (f.d. statsrådet Allan Larsson):

ESS-Council inbjöd 2001–2002 de europeiska länderna att ange förslag om värdskap för en stor europeisk neutronforskningsanläggning, ESS. En sammanslutning av nordiska forskare har lämnat ett förslag att placera ESS i Lund. Förutom detta finns även förslag från Tyskland och Storbritannien att vara värd för ESS. Ytterligare några länder kan vara intresse-

rade av att ge bud på att vara värdnation för ESS. Med anledning av det nordiska förslaget att vara värd för ESS med en placering i Lund, beslöt regeringen vid sammanträde den 8 juli 2004 att undersöka möjligheterna till en eventuell placering av ESS i Sverige genom att utse en särskild förhandlare. I förhandlaren uppgift ingår att klargöra intresset för ESS i forskarsamhället, näringslivet, i andra europeiska länder och hos EG-kommissionen. Dessutom skall förhandlaren analysera de långsiktiga tillväxteffekterna för samhället, undersöka möjliga regionala, nordiska och europeiska finansieringsintresse för medverkan i byggandet av ett ESS i Sverige.

Vid sidan av uppdraget att klargöra intresset från forskarsamhället och näringslivet samt analysera de långsiktiga tillväxteffekterna för samhället skall utredaren, med utgångspunkt i denna analys, studera vilka möjligheterna är för näringslivets finansiella medverkan. Förhandlaren skall även undersöka möjliga regionala, nordiska och europeiska finansieringsintresse för medverkan. Andra europeiska länders och EG-kommissionens inställning skall också klargöras. Vetenskapsrådet skall bistå förhandlaren i vetenskapliga bedömningar av projektet och i initiala kontakter med näringslivet. Vidare bör berörda svenska ambassader bistå i förhandlingsuppdraget. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juli 2005. Regeringen kommer senare att ta ställning till frågan om ett eventuellt svenskt värdskap. I detta ingår en bedömning av intresset, kostnadsberäkningar och finansieringsmöjligheter samt möjligheterna till utländsk medfinansiering av projektet.

Förhandlaren Allan Larsson har, enligt uppgift från Utbildningsdepartementet, i sitt hittillsvarande arbete genomfört diskussioner med de nordiska länderna, Baltikum, Polen och Tyskland. Han har även diskuterat med Nordiska investeringsbanken och med EG-kommissionen om deras möjligheter att delta i investeringen. Hur dessa diskussioner utfallit saknar Utbildningsdepartementet uppgift om, men det påpekas att kommissionen generellt betalar maximalt 10 % av budgeten. Detta har dock sagts i samband med mindre projekt, och hur kommissionen ställer sig till en så stor investering som ESS finns ingen uppgift om.

ESS finns inte omnämnt i forskningspropositionen. Neutronfaciliteter berörs dock i propositionen i avsnitt 6.2 om forskningsinfrastruktur (s. 99). Där sägs att staten, via Vetenskapsrådet, finansierar svenskt deltagande vid spallationskällan ISIS i England och vid kärnreaktorn ILL i Grenoble. Vetenskapsrådet bedömer att det finns ett behov av att långsiktigt öka det svenska engagemanget vid dessa neutronfaciliteter. Myndigheten avser med hänvisning till detta behov att utarbeta en långsiktig plan för svensk användning av neutronspridningsteknik. Den brittiska regeringen ämnar, enligt Utbildningsdepartementet, bygga ut ISIS till högre effekt. Dess storlek blir ca 20–25 % av ett ESS.

Näringsutskottets ställningstagande

Den planerade ESS-anläggningen bedöms bli en viktig del i Europas infrastruktur för forskning och teknisk utveckling inom flera strategiskt betydelse-

fulla områden. Mot denna bakgrund vore det av värde om Sverige skulle stå som värdland för anläggningen.

Som redovisats har regeringen tillkallat en särskild förhandlare, f.d. statsrådet Allan Larsson, med uppdrag att undersöka möjligheterna att eventuellt placera ESS i Sverige. Uppdraget skall redovisas den 1 juli 2005. Med hänvisning härtill kan näringsutskottet inte se någon anledning för riksdagen att nu uttala sig i frågan. Utbildningsutskottet bör alltså avstyrka de tre här aktuella motionerna i berörda delar.

När det gäller lokalisering till Lund, som förordas i motionerna, vill näringsutskottet erinra om vad utskottet anförde våren 2004, då likartade motionsyrkanden behandlades. Näringsutskottet framhöll då (bet. 2003/04: NU10) att olika positiva nyttoeffekter vid en helhetsbedömning måste vägas mot t.ex. värdet av att bevara natur- och kulturmiljön i Lunds omgivning. Vidare måste olika risker beaktas, som exempelvis hanteringen av miljöfarligt avfall samt att eleffektbalansen i södra Sverige kan påverkas negativt.

Nanoteknisk forskning

Motionen

I motion 2004/05:N282 (kd) från allmänna motionstiden begärs två tillkännagivanden rörande nanoteknik, nämligen om en nationell satsning på nanoteknisk forskning och utveckling med målet att Sverige skall vara ledande inom området och om att ett nordiskt nanocentrum bör startas i Sverige. Studien Teknisk framsyn år 2000 pekade ut nanotekniken som ett viktigt och strategiskt forskningsområde, men Sverige har ännu inte gjort någon samlad satsning på nanoforskning, säger motionären. Hon hänvisar vidare till att Framtidsgruppen för svensk industri, ledd av verkställande direktör Carl Bennett och förbundsordförande Göran Johnsson, i maj 2002 föreslog en satsning på ytterligare 55 miljoner kronor per år för att förstärka svensk nanoforskning med tonvikt på Lund-Malmö-regionen. Sommaren 2002 startades en verksamhet, Pronano, av Lunds universitet, med syfte att koppla samman svensk industri med nanoteknisk forskning, säger motionären. Pronano har t.o.m. år 2004 finansierats av Region Skåne och Malmö stad, varefter finansieringen är oklar. Att inrätta ett nationellt forskningsinstitut för nanoteknik med starka kopplingar till svenska universitet och högskolor och med goda resurser att hjälpa svensk industri skulle innebära en satsning på framtiden, så att Sverige kan vara spjutspets när den nya industriella revolutionen kommer, anför motionären.

Vissa kompletterande uppgifter

I propositionen finns under avsnittet om ett av de prioriterade områdena, teknisk forskning, ett särskilt avsnitt om materialteknik och nanovetenskap (s. 78). Där sägs bl.a. att det inom materialvetenskapen pågår en utveckling mot studier av mindre strukturer med inriktning på mikro- och nanoskalan. Nanovetenskap och nanoteknik har en stor industriell potential inom bl.a. material-

industrin och elektronikindustrin. Dessa industrier är omfattande i Sverige och behovet av kompetens inom nanoområdet, inklusive kunskap om eventuella risker med tekniken, är därmed stort. Flera högkvalitativa forskningsprogram inom materialområdet har börjat riktas mot nanovetenskap, sägs det i propositionen. Området nanovetenskap finansieras för närvarande med ca 50 miljoner kronor per år från Vetenskapsrådet och olika stiftelser. Det finns ingen sammanhållen bild av forskningen inom nanovetenskap i Sverige, konstaterar regeringen. Övergripande uppgifter om näringslivets ekonomiska engagemang och FoU-insatser inom nanoområdet är också knapphändiga, vilket kan tala för behovet av en kartläggning av området. Enligt uppgift från Näringsdepartementet är något beslut om en sådan kartläggning ännu inte fattat. I sammanhanget kan nämnas att Ingenjörsvetenskapsakademien har initierat ett projekt som syftar till bl.a. att utveckla en s.k. nanostrategi.

Nanovetenskap och nanoteknik är av strategisk vikt på längre sikt, heter det vidare i propositionen. Området är horisontellt eftersom det kan genomsyra i stort sett alla tekniksektorer, föra samman olika vetenskapsområden och bygga på ett tvärvetenskapligt tillvägagångssätt. Materialvetenskapens utveckling mot nanovetenskap tillsammans med tillverkning i nanoskala är grunden för potentiella tillämpningar av nanovetenskapen inom en mängd områden, t.ex. informationsteknik, medicin, energi och miljö. Svensk nanoforskning hävdar sig väl vid en internationell jämförelse. Starka forskargrupper finns inom samtliga de områden som nanovetenskapen kan delas in i – material, elektronik, bioteknik, mekanik och verktyg. EG-kommissionen konstaterar också i en rapport att Sverige har en infrastruktur och vetenskaplig position som möjliggör vetenskapliga applikationer inom nanoområdet. Det är emellertid viktigt att satsningar genomförs som också möjliggör att kommersiella produkter kan utvecklas, sägs det i propositionen.

EG-kommissionen framhöll i maj 2004 (i meddelandet Towards a European Strategy for Nanotechnology) vikten av att stärka nanovetenskap och nanoteknik. Områden som behandlades i meddelandet är bl.a. förbättrat stöd till forskning och innovation, inriktningen av stödet samt förbättrade villkor för privata forskningsinvesteringar. Konkurrenskraftsrådet har i allt väsentligt ställt sig bakom innehållet i meddelandet, bl.a. välkomnades kommissionens initiativ att under första kvartalet 2005 utarbeta en handlingsplan för nanoteknik. Kommissionen har dock ännu inte presenterat någon sådan handlingsplan, men kommer, enligt uppgift från Näringsdepartementet, förmodligen att göra det senare under våren 2005. Kommissionen har vidare föreslagit två teknikplattformar med nanoinriktning, nämligen nanoelektronik (European Nanoelectronics Initiative Advisory Group) och nanomedicin (European Nanomedicine Technology Platform Nanobiotechnologies for Medical Applications). Området är också prioriterat inom ramen för EU:s pågående sjätte ramprogram för forskning där 1,3 miljarder euro har avsatts för åren 2002–2006.

Näringsutskottets ställningstagande

Nanoteknik har ett stort potentiellt tillämpningsområde, inom t.ex. informationsteknik, medicin, energi och miljö. Den svenska nanoforskningen ligger väl framme internationellt sett. Det finns starka forskargrupper inom de berörda områdena – material, elektronik, bioteknik, mekanik och verktyg. Näringsutskottet delar de synpunkter som förs fram i motion 2004/05:N282 (kd) om att det är angeläget med satsningar på nanoteknik, bl.a. för att ta till vara de möjligheter till kommersialisering av forskningsresultat och industriell utveckling som finns på området.

Som redovisats uppmärksammas i propositionen området materialteknik och nanovetenskap som ett strategiskt område inom ramen för det prioriterade området teknisk forskning. Med hänvisning till detta anser näringsutskottet att det inte finns anledning för riksdagen att nu göra ett särskilt uttalande om nanoteknisk forskning. Motionen bör alltså avstyrkas av utbildningsutskottet.

Medicinsk-teknisk forskning

Motionen

I motion 2004/05:N241 (fp) från allmänna motionstiden begärs ett tillkännagivande om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett viktigt centrum för svensk medicinsk-teknisk forskning. I motionen erinras om Astra Zenecas betydelse för tillväxten och för välfärden. Den medicinsk-tekniska industrin utgör en viktig grund för det svenska välståndet – det skapas arbetstillfällen och forskning för miljarder kronor, framhåller motionärerna. De påpekar att Sveriges välfärd kommer att påverkas negativt utan fortsatt tillväxt, grundad på goda forsknings- och produktionsförutsättningar i bl.a. Södertäljeregionen.

Vissa kompletterande uppgifter

I propositionen finns under avsnittet om ett av de prioriterade områdena, teknisk forskning, ett särskilt avsnitt om biovetenskap och bioteknik (s. 79). Där sägs bl.a. att det finns en stor potential för tillväxt inom bioteknikområdet, vilket lyfts fram i forskningsstrategierna. Det gäller dels avknoppningar från etablerade företag och från offentliga forskningsmiljöer, dels etablerade företags expansion. En stor drivkraft för tillväxt inom läkemedelsområdet i framtiden är de landvinningar som för närvarande görs inom molekylärmedicinsk forskning, sägs det. En viktig utvecklingspotential för Sverige ligger i att ta fram teknik, metoder och verktyg inom biotekniken där teknikkunnande kopplas till en tillämpning i samverkan med de forskare som skall använda de nya verktygen, framhåller regeringen.

Näringsutskottets ställningstagande

Näringsutskottet delar den bedömning som görs i motion 2004/05:N241 (fp) avseende vikten av den medicinsk-tekniska forskningen. Denna typ av forskning lyfts också fram i propositionen under avsnittet om det prioriterade om-

rådet teknisk forskning. Där sägs bl.a. att det finns en stor potential för tillväxt inom bioteknikområdet – det gäller dels avknoppningar från etablerade företag och från offentliga forskningsmiljöer, dels etablerade företags expansion.

Något skäl för riksdagen att genom ett tillkännagivande särskilt lyfta fram Södertäljes förutsättningar på det medicinsk-tekniska området – vilket föreslås i motionen – kan näringsutskottet dock inte se. Utbildningsutskottet bör således avstyrka motionen i berörd del.

Träforskning

Motionen

Forskning kring trä och träanvändning bör prioriteras, anför det i motion 2004/05:MJ504 (kd) från allmänna motionstiden. Vetenskapsrådet har stor betydelse för svensk forskning, varför det är viktigt att rådet harmoniserar den grundläggande forskningen och tillämpade innovationer, säger motionärerna. De anser att industriforskningsinstitutens statliga grundfinansiering är en förutsättning för långsiktig forskningsverksamhet där näringen tillskjuter huvuddelen av medlen. Regeringen måste tillse att utrymmet för den skogliga forskningen inte krymper, kräver motionärerna.

Vissa kompletterande uppgifter

I propositionen finns i avsnitt 9.12 ett särskilt avsnitt om skogsforskning och skogsindustriell forskning (s. 228), som näringsutskottet tidigare redovisat delar av i avsnittet om forskning till stöd för andra politikområden. Där sägs bl.a. att det för att upprätthålla den svenska skogsnärings konkurrenskraft krävs god kunskapsförsörjning och gott innovationsklimat. Sverige har en god ställning inom skogsforskning och skogsindustriell forskning. Det nationella skogs- och skogsindustriella klustret och innovationssystemet används ofta som exempel på system som har lett till en rad framgångsrika, internationellt konkurrenskraftiga företag genom hela förädlings- och leverantörskedjan. Grundläggande skogsindustriell forskning bedrivs huvudsakligen vid tekniska universitet och högskolor. Skogsnäringen har dessutom egen forskning och finansierar tillsammans med staten forskning vid branschforskningsinstitut med inriktning mot skogsbruk – Skogsbrukets forskningsinstitut (SkogForsk), institut med inriktning mot träbearbetningsindustri – SP-Trätek, bildat efter sammanslagning av Institutet för träteknisk forskning (Trätek) och Sveriges Provningsinstitut (SP), samt institut med inriktning mot pappers- och massa-industrin – STFI-Packforsk, bildat efter sammanslagning av Skogsindustrins tekniska forskningsinstitut (STFI) och Institutet för förpackning och distribution (Packforsk).

Regeringen har på riksdagens uppmaning (bet. 2001/02:NU12) utsett en särskild förhandlare, ställföreträdande generaldirektör Fredrik von Platen, att utarbeta en strategi för att främja träanvändningen i byggandet. Arbetet presenterades våren 2004 i departementspromemorian Mer trä i byggandet, underlag för en nationell strategi att främja användning av trä i byggande (Ds

2004:1). För att utveckla Sverige till en ledande nation inom området träbyggande föreslås i strategin ett åtgärdsprogram för forskning inriktat mot utveckling av träbyggsystem och trä i samverkan med andra material. Strategin inriktas på områden där trä har stor innovationspotential, framför allt i större och högre byggnadsverk och där forskning kom i gång på allvar först när byggreglerna ändrades år 1995. Träbyggande är att betrakta som en industriell produktionsprocess och faller därför delvis under insatsområdet Trämanufaktur som Vinnova utarbetat en strategi för, Nya material och produkter från förnybara råvaror (Vinnova rapport 2004:01).

Bland åtgärderna i strategin föreslogs att regeringen skulle utse en ordförande för den grupp av intressenter som skall genomföra strategin. I oktober 2004 utsåg regeringen riksdagsledamoten Kenth Högström (s) till ordförande för samordningen av träbyggnadsstrategin med uppdraget att verka för att åtgärdsförlagen i strategin genomförs. I arbetet skall berörda företrädare från skogsnäringen, byggsektorn och myndigheter delta. Ordföranden skall samverka med en bred krets av företrädare med intresse i byggfrågor och tillse att åtgärderna i linje med strategin och utifrån objektiva grunder främjar utvecklingen inom byggsektorn vad gäller utbudet av fler och bättre långsiktigt hållbara alternativ. Ordföranden skall, enligt regeringsbeslutet, beakta det konkurrensrättsliga regelverket och verka för en förbättrad konkurrens på området. Vidare skall han söka samverka med den särskilde byggsamordnare som fått i uppdrag att bygga upp och samordna ett utvecklingsprogram för bygg-, fastighets- och anläggningssektorn (dir. 2004:138). Ordföranden skall årligen rapportera till regeringen hur det övergripande arbetet med strategin går, och uppdraget skall avslutas med en redogörelse för vad som uppnåtts senast den 31 december 2006.

Näringsutskottets ställningstagande

Skogsindustrin har en stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Sverige och svarar för en betydande del av det svenska exportnettot. I de delar av landet där skogsindustrin är etablerad spelar den en väsentlig roll för sysselsättningen på de berörda orterna.

I den här aktuella motionen, 2004/05:MJ504 (kd), betonas vikten av forskning kring trä och träanvändning. Näringsutskottet har vid återkommande tillfällen – i anslutning till behandlingen av motioner rörande skogs- och träindustrin – betonat att det, för att skogsindustrin även framöver skall kunna bidra till att upprätthålla välståndet, är viktigt att konkurrenskraften inom denna industri kan utvecklas. En viktig faktor är härvid insatser avseende forskning och utveckling. I propositionen redovisas, som nämnts, vilka insatser som görs när det gäller skogsforskning och skogsindustriell forskning. Det rör sig om forskning vid tekniska universitet och högskolor samt vid industri-forskningsinstitut. Något behov av ett riksdagsuttalande i frågan kan näringsutskottet, med hänvisning härtill, inte se. Utbildningsutskottet bör alltså avstyrka den nyssnämnda motionen i berörd del.

Forskning om energetiska material

Motionen

Det bör utvecklas ett industriforskningsinstitut för s.k. energetiska material, anføres det i 2004/05:N234 (s) från allmänna motionstiden. (Med energetiska material avses produkter som kan sönderfalla utan hjälp av luftens syre, men även andra energirika produkter.) Sverige besitter en internationellt erkänd hög kompetensnivå inom området energetiska material, säger motionären. Han anser att forskning och utveckling i fråga om avveckling av explosiva varor är en förutsättning för att Sveriges ledande position inom denna industrisektor skall kunna bevaras och vidareutvecklas. Det är nödvändigt att det utvecklas processer och metoder för avveckling på ett säkert och ekologiskt hållbart sätt, anför motionären. Därför menar han att ett FoU-centrum behöver byggas upp. Det finns redan utvecklad verksamhet vid Vingåkersverken, och till denna verksamhet knyts i allt högre grad forskning, framhåller motionären. Han hänvisar till att det i Mälardalsområdet finns många universitet, högskolor och forskningsinstitut som kan samverka kring nyttjandet av de resurser som finns på Vingåkersverken för tillämpad forskning och utveckling inom området.

Näringsutskottets ställningstagande

Enligt näringsutskottets bedömning finns det inte anledning för riksdagen att ta något initiativ när det gäller inrättandet av ett industriforskningsinstitut rörande s.k. energetiska material – vilket föreslås i motion 2004/05:N234 (s). Den berörda industrisektorn har, på motsvarande sätt som gäller för andra industrisektorer, möjlighet att söka ta del av den verksamhet som Vinnova och industriforskningsinstitutet bedriver. Det kan vidare noteras att det finns en ideell förening, Kompetenscentrum för energetiska material (KCEM) med säte i Karlskoga, med uppgift att främja och stödja utbildning och forskning på området energetiska material.

Med hänvisning till det anförda anser näringsutskottet att utbildningsutskottet bör avstyrka den nämnda motionen.

Forskning om inköp

Motionen

Ett tillkännagivande om behovet av forskning inom området inköp, föreslås i motion 2004/05:N318 (s) från allmänna motionstiden. Sverige är ett mycket utrikeshandelsberoende land, konstaterar motionären. Utbildning och forskning inom handelsområdet har varit högt prioriterade, men hittills har resurserna främst koncentrerats på dem som skall sälja svenska produkter, medan inköpsidan har varit eftersatt, säger motionären. Hon framhåller att de svenska exportprodukterna innehåller en ökande andel importerade delar och att den offentliga sektorn också använder mer produkter som är importerade. För framför allt små och medelstora företag behövs mer utbildning och forsk-

ning kring hur inköp kan optimeras för att bibehålla svensk konkurrenskraft, anser motionären. Hon säger att det för närvarande i princip inte bedrivs någon forskning inom inköpsområdet, vare sig för privat eller offentlig upphandling.

Vissa kompletterande uppgifter

Den typ av forskning som efterfrågas i motionen kan inrymmas t.ex. i konkurrensforskning (prop. s. 233) och entreprenörskapsforskning (prop. s. 234) som omnämns i propositionens avsnitt 9 och där det redovisas insatser på olika områden. Det kan också förekomma forskning inom områdena företagsekonomi och nationalekonomi som kan beröra den typ av frågeställningar som tas upp i motionen.

Näringsutskottets ställningstagande

Den fråga som tas upp i motion 2004/05:N318 (s) och som rör optimering av inköp kan ha stor betydelse för berörda små och medelstora företags konkurrenskraft. Forskning avseende inköpsområdet kan, som nyss redovisats, bedrivas inom befintliga forskningsdiscipliner. Något behov av ett särskilt riksdagsuttalande i frågan kan näringsutskottet inte se, varför utbildningsutskottet bör avstyrka motionen.

Stockholm den 28 april 2005

På näringsutskottets vägnar

Marie Granlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Marie Granlund (s), Per Bill (m), Ingegerd Saarinen (mp), Nils-Göran Holmqvist (s), Eva Flyborg (fp), Berit Högman (s), Lennart Beijer (v), Karl Gustav Abramsson (s), Ulla Löfgren (m), Anne Ludvigsson (s), Anne-Marie Pålsson (m), Lars Johansson (s), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c), Ann-Kristine Johansson (s) och Lars Lindén (kd).

Avvikande mening

Allmänt om forskning och behovsmotiverad forskning

av Per Bill (m), Eva Flyborg (fp), Ulla Löfgren (m), Anne-Marie Pålsson (m), Nyamko Sabuni (fp), Håkan Larsson (c) och Lars Lindén (c).

Vi anser – i likhet med vad som anförs i motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) – att det behövs en forskningspolitik som medverkar till att ge Sverige en möjlighet att bli en långsiktigt framstående aktör i det snabbt framväxande, globala kunskapssamhället. Det fordras starka, självständiga universitet och en mångfald av forskningsfinansiärer. Det krävs också ett företagsklimat som gör att Sverige kan behålla de stora företagens forskning i landet, locka hit andra företag och göra det möjligt för en ny generation av små och medelstora företag att etableras och tillväxa. Att utveckla och behålla attraktiv företagsforskning är en viktig del av en nationell forskningsstrategi. Kunskapskluster i världsklass som redan finns eller är på väg att etableras behöver stimuleras. Forskare och forskningsfinansiärer runt om i världen skall se Sverige som ett lockande land att forska och investera i. Det måste finnas utrymme för fri, långsiktig forskning – annars kommer även den mer behovsinriktade forskningen att utarmas. Eftersom vi ser forskningspolitiken som en helhet kommer vi i det följande – när det gäller de mål som vi anser bör gälla för forskningspolitiken och de åtgärder som bör vidtas för att uppnå dessa mål – in på områden som ligger utanför näringsutskottets beredningsområde.

Vi vill främja den fria forskningen och forskningsutförarnas självbestämmanderätt och anser att följande mål bör gälla för forskningspolitiken:

- att garantera förutsättningarna för forskningsmiljö i världsklass,
- att garantera forskningens frihet,
- att skapa förutsättningar för utveckling och bibehållande av starka och självständiga forskningsinstitutioner,
- att fokusera på grundforskning, forskarutbildning och postdoktoral verksamhet,
- att satsa extra på de allra mest framstående forskarna och forskarlagen,
- att staten tar ansvar för forskning och utveckling av omedelbar betydelse för den egna verksamheten,
- att ge goda förutsättningar för internationellt forskningssamarbete.

Vi vill uppnå dessa mål genom följande åtgärder under åren 2006–2010:

- förstärkning av den högre utbildningen och forskningen, både genom reformer som främjar frihet och mångfald och genom resurser som gör det möjligt att utveckla utbildningens och forskningens kvalitet,
- ökning av forskningsanslagen med 2 miljarder kronor, utöver regeringens förslag, under den kommande femårsperioden, i syfte att förstärka den fria forskningen, finansieringen av doktorander och insatserna på för Sverige framgångsrika och vitala områden,

- utveckling av ett nationellt institut för hälsa och medicin för att kraftsamla kring strategiska områden, såsom t.ex. bioteknik med medicinsk inriktning, bioinformatik, klinisk forskning och IT inom hälso- och sjukvården,
- avpolitisering av universitetsstyrelserna och minskning av det icke-akademiska beslutsfattandet för att öka forskarnas och lärarnas frihet att själva råda över verksamheten,
- fördelning av de direkta anslagen till lärosätena, de s.k. fakultetsanslagen, enligt ett transparent och förutsägbart system som premierar kvalitet och utveckling av forskningsmiljöerna,
- ökning av de direkta anslagen till lärosätena för att möjliggöra fler doktorandtjänster och postdoktorala tjänster och förbättrade villkor för forskarna,
- inrättande av fler doktorandtjänster och postdoktorala tjänster för att skapa bättre villkor för unga forskare,
- tillsättande av en oberoende utvärdering av organisationen för forskningsfinansiering för att utreda i vilken grad denna typ av organisation bidrar till att stärka svensk forskning och utveckling,
- långsiktiga satsningar som ger utrymme och ökade drivkrafter för kommersialisering av forskningsresultat, eftersom den tillämpade forskningen utgör en viktig länk mellan vetenskaplig grundforskning och utvecklingen av kommersiella produkter,
- tillskapande av lämpliga nätverk för utveckling av forskarskolor och kunskapskluster, vilka bör handhas av universiteten och högskolorna själva.

När forsknings- och utvecklingsinsatser mäts som andel av BNP ligger Sverige sedan flera år i topp. Det bör dock noteras att detta huvudsakligen beror på stora insatser inom näringslivet och försvaret. Den svenska industrin står för en betydande del av FoU-investeringarna; i förhållande till folkmängden är den svenska industrins satsningar i nivå med den amerikanska och den schweiziska. FoU-insatserna är emellertid koncentrerade till ett fåtal stora företag och utgörs till övervägande del av utvecklingsarbete. De tio största företagen i landet svarar för omkring hälften av företagssektorns totala FoU-utgifter.

Företagens insatser har lett till stora framgångar, inte minst inom tillämpad forskning på strategiskt viktiga områden. Företagen är dock känsliga för flera faktorer utanför ramen för utbildningspolitiken och forskningspolitiken – det ekonomiska klimatet, de allmänna villkoren för företagande och tillgången på utbildad arbetskraft. Om dessa villkor inte är attraktiva är det risk att företag flyttar utomlands. Också det förhållandet att huvudkontor flyttar utomlands utgör en risk, eftersom forsknings- och utvecklingsarbete ofta följer huvudkontorens placering.

Vad Sverige behöver är inte en engångsinsats för att klara ett generationsskifte, som antyds i forskningspropositionen, utan en nationell strategi för att skapa en attraktiv miljö för högre utbildning och forskning. Sverige behöver en forskningspolitik som medverkar till att ge landet en reell möjlighet att bli en framstående aktör på den globala kunskapsarenan. Forskningspropositionen liknar mer ett utvidgat pressmeddelande och innehåller främst en beskriv-

ning av hur regeringen avser att fördela tillgängliga resurser. Den är därmed inte en forskningspolitisk proposition i vanlig mening. Den innehåller ingen systematisk genomgång av principer och mål vad avser statens roll i fråga om forskning och utvecklingsarbete. I stället upprepas de olika, ofta otydliga målen och prioriteringarna som tidigare angivits. Det finns inte heller någon tydlig forskningspolitisk inriktning. Propositionen innehåller inga förslag om nya forskningsresurser utöver de som redan aviserats. Regeringen redovisar inte heller någon utvärdering av vad som uppnåtts som ett resultat av den föregående forskningspolitiska propositionen.

Vi anser att det krävs ett bättre beslutsunderlag för svensk forskningspolitik. Vi menar att Sverige behöver återgå till den princip som tidigare var självfallen, nämligen att de politiska organen endast skall göra övergripande, värderingsgrundade bedömningar, medan universitet, högskolor och forskningsfinansierande myndigheter skall svara för vetenskapliga och professionella bedömningar och den närmare uppläggningsen av verksamheten. Det behövs också ett bättre beslutsunderlag för hur de statliga resurserna till forskning skall fördelas för att uppnå balans mellan fasta och rörliga resurser, dvs. mellan direkta anslag till universitet och högskolor å ena sidan och resurserna via forskningsråden och Vinnova å den andra.

Om man skall kunna tala om en reell satsning på forskning för utveckling, tillväxt och ”ett bättre liv”, måste anslagen till forskningen höjas betydligt mer än vad regeringen föreslår. Utöver regeringens totala ökning av fakultetsanslagen med 520 miljoner kronor bör därför till dessa anslag avsättas ytterligare 200 miljoner kronor år 2006, 300 miljoner kronor år 2007, 400 miljoner kronor år 2008, 500 miljoner kronor år 2009 och 600 miljoner kronor år 2010. Totalt innebär detta ytterligare 2 miljarder kronor till forskning, utöver regeringens satsning.

När det gäller de områden som i propositionen föreslås vara prioriterade områden vill vi framhålla att framstående forskning inom medicin och teknik är en viktig grund för Sveriges framtidsmöjligheter. Vi stöder därför, i likhet med vad som görs i motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c), att dessa områden skall vara prioriterade.

I den nyssnämnda motionen berörs också vad som sägs i propositionen om att sammanlagt 150 miljoner kronor skall anvisas Vetenskapsrådet, FAS, Formas och Vinnova under åren 2006–2008, varav 50 miljoner kronor till Vinnova för att öka antalet meriteringsanställningar. Detta är en åtgärd i rätt riktning men otillräcklig. Vi anser att det behöver skapas fler möjligheter för nydisputerade forskare – s.k. postdoktorala tjänster – förutom de nuvarande forskarassistenttjänsterna och biträdande lektorstjänsterna. För dem som har disputerat är genomsnittstiden sju år innan en fast anställning blir aktuell. Enligt tillgänglig statistik drabbas särskilt kvinnliga forskare av de otrygga anställningsvillkoren.

I propositionen förordas vidare en ökning av anslagen till forskning i små och medelstora företag och till FoU-program i samverkan med näringslivet, med sammanlagt 130 miljoner under fyraårsperioden 2005–2008, medel som

skall fördelas av Vinnova. Vi stöder denna satsning – men det är inte tillräckligt. För att stärka forskningens roll för företag och tillväxt krävs ytterligare insatser för att åstadkomma en ökad kommersialisering av forskningsresultat. En åtgärd som föreslås i bl.a. motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) och som vi tillstyrker är att staten skall gynna de högskolor och universitet som erbjuder sina forskare belöningar för sådan kommersialisering. Vi föreslår att det skall införas ett belöningsystem genom s.k. vinstdelningspaket, i vilka forskaren erbjuds royalty, delägarskap eller optioner i ett eller flera företag. Universitet och högskolor som knoppar av framgångsrika företag bör vidare få högre anslag till sin forskningsverksamhet. Universiteten och högskolorna bör också få en s.k. vinstandel. I några motioner från allmänna motionstiden – motionerna 2004/05:N413 (fp), 2004/05:N241 (fp) och 2004/05:N393 (kd) – förordas likartade åtgärder för att öka kommersialiseringen av forskningsresultat.

Sammantaget bör riksdagen genom ett tillkännagivande anmoda regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder i enlighet med vad som förordas i motion 2004/05:Ub11 (fp, m, kd, c) på de områden som rör näringsutskottets beredningsområde och som tagits upp här. Med hänvisning härtill anser vi att utbildningsutskottet bör tillstyrka den nyssnämnda motionen i aktuella delar. Motionerna 2004/05:N413 (fp), 2004/05:N241 (fp) och 2004/05:N393 (kd) blir därmed också tillgodosedda och bör tillstyrkas av utbildningsutskottet i berörda delar. Övriga motionsyrkanden som är aktuella i detta sammanhang – i motionerna 2004/05:Ub8 (fp), 2004/05:N284 (kd), 2004/05:N285 (kd) och 2004/05:N300 (v) – bör avstyrkas av utbildningsutskottet.

Särskilt yttrande

Allmänt om forskning och behovsmotiverad forskning

av Lennart Beijer (v).

Jag vill något beröra en fråga som tas upp i motion 2004/05:N300 (v) och som rör industriforskningen i allmänhet och avrapporteringen av det innovationspolitiska arbetet i synnerhet. Motionen har – som framgår av näringsutskottets ställningstagande – i hög grad tillgodosetts. Jag anser dock att det skulle vara värdefullt om regeringen vid återkommande tillfällen, t.ex. en gång per år, på lämpligt sätt och i lämpligt sammanhang till riksdagen återkom med en redovisning över det innovationspolitiska arbetet. En sådan redovisning skulle öka insikten om och sätta fokus på arbetets vikt för Sveriges framtida välbefinnande. Detta är nödvändigt om de ansatser som nu görs på industriforskningens område skall bli bestående.

BILAGA

Förteckning över motionsyrkanden som överlämnas till utbildningsutskottet

2004/05:Ub286 av Maria Larsson m.fl. (kd, m, fp, c)

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillskapa ett nytt institut för verkstadsteknisk forskning.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förlägga det nya institutet för verkstadsteknisk forskning till Jönköping.

2004/05:Ub439 av Marianne Carlström m.fl. (s)

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att aktivt stödja forskning och utveckling för industriell produktion i Västsverige.

2004/05:MJ504 av Björn von der Esch m.fl. (kd)

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att prioritera forskningen kring trä och träanvändning.

2004/05:N234 av Fredrik Olovsson (s)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om industriforskningsinstitut och energetiska material.

2004/05:N241 av Gunnar Andrén m.fl. (fp)

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett viktigt centrum för svensk medicinteknisk forskning.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Södertäljes förutsättningar att fortsatt vara ett viktigt centrum för fordonsmässig produktion, forskning och utveckling.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen.

2004/05:N278 av Bo Bernhardsson m.fl. (s)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokalisering av ESS-anläggningen till Lund och Sverige.

2004/05:N282 av Maria Larsson (kd)

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en nationell satsning på nanoteknologisk forskning och utveckling med målet att Sverige skall vara ledande inom området.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att starta ett nordiskt nanocentrum i Sverige.

2004/05:N284 av Yvonne Andersson och Sven Brus (kd)

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Vinnova möjligheter att bättre stödja goda idéer, vilket bör ge resultat i form av ökad industriell tillväxt.

2004/05:N285 av Yvonne Andersson och Sven Brus (kd)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Vinnovas verksamhet och resursbehov bör beaktas.

2004/05:N300 av Lennart Beijer m.fl. (v)

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten till finansiering av Ireco.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppföljningar och rapporter.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om långsiktiga strategiska forskningsprogram.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utgifterna för forskning och utveckling (FoU) och offentliga uppdrag.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om långsiktig uppbyggnad i likhet med de övriga nordiska länderna.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en årlig avrapportering av det innovationspolitiska arbetet.

2004/05:N318 av Christina Axelsson (s)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning inom området inköp.

2004/05:N393 av Göran Hågglund m.fl. (kd)

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning, utveckling och innovationer.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, kd, m, c)

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen på ett tydligt sätt engagerar sig i arbetet för att få ESS till Lund.

2004/05:N413 av Eva Flyborg m.fl. (fp)

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en offensiv forskningspolitik för fler företag.

2004/05:N418 av Eva Flyborg m.fl. (fp, m, v, kd, c)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en satsning på projektet Produktion i Väst.

2004/05:N419 av Monica Green m.fl. (s)

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av att aktivt stödja en fortsatt utveckling av ”Produktion i Väst”.